

მადაროსკარი, ფშავი

სოფლის განვითარების სააგენტო

თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

მეთილია ფარმერების მხარდასაჭერად, სახელმწიფო თხილის წარმოების მხარდაჭერის ახალ პროგრამას იწყებს

ახალი ამბები

- ოთარ შამუგია საერთაშორისო ორგანიზაციის „სოფლის მეურნეობაში ახალი საზღვრების დადგენა“ (CNFA) პრეზიდენტ სილვან როის და ვიცეპრეზიდენტ შერილ კოვენს შეხვდა
- გიორგი ხანიშვილი: „საქართველოსთვის მნიშვნელოვანია ხორბლის მარცვლის ადგილობრივი წარმოების როგორც ხარისხობრივი, ისე რაოდენობრივი ზრდა და, თვითურთველყოფით, საერთაშორისო ბაზრებზე დამოკიდებულების ჩანაცვლება“

- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია მსოფლიო ბანკის ევროპისა და აზიის მდგრადი განვითარების რეგიონულ დირექტორს, სამეკ ვაჰბას შეხვდა

- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ ევროპის საინვესტიციო ბანკისა (EIB) და საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს (AFD) წარმომადგენლებთან ონლაინ შეხვედრა გამართა

- სამცხე-ჯავახეთში მესხური ვაზისა და ქართული ხორბლის ენდემური ჯიშების აღდგენა- გავრცელების პროექტი იწყება
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე კახა კაკაბაძე, სამინისტროს ცენტრალური აპარატისა და შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულების წარმომადგენლებთან ერთად, სამუშაო ვიზიტით ავსტრიის დედაქალაქ ვენაში იმყოფებოდა

ოთარ შამუგია: „თხილის ახალი პროგრამა მიმართულია იმისკენ, რომ ჩვენ უკეთესი მოსავალი, უკეთესი ხარისხის თხილი გვქონდეს და თითოეულმა ოჯახმა მთი შემოსავალი მიიღოს“

გვ 2-5

- კრწანისის ტყეპარკში, გამწვანების მასშტაბური აქციის ფარგლებში, 300-მდე ხე-მცენარე დაირგო
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია ქ.რუსთავში იმყოფებოდა, სადაც „რუსთავის აზოტსა“ და „აზოტმუავას კლიმატის ცვლილებების სამოქმედო ჯგუფის“ – „ნაკავის“ ოფიციალურ წარმომადგენელს - გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების თანამშრომლობას (GIZ) შორის ურთიერთგაგების მემორანდუმში გაფორმდა

წარმატების ისტორიები

გვ 6

- საუდის არაბეთში გამართულ სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო გამოფენაში საქართველო წელს პირველად მონაწილეობდა
- კოოპერატივი „მელვინეობა ბახტრიონი“ 11 სახეობის ღვინოს აწარმოებს
- ღვინის ჩამოსხმისა და ეტიკეტირების მომსახურებით ათეულობით მცირე მარანი სარგებლობს

20 ნოემბერი ფარმერის დღეა!

გვ 7

განათლება

გვ 8

- პრესტერი მცირე და საშუალო საწარმოებში ეკო-ინოვაციური მიდგომების გასაცნობად

სურსათის უვნებლობა

გვ 9

- დაავადება თურქულთან ბრძოლის პროცესში, საქართველო ერთ-ერთი წარმატებული ქვეყანაა რეგიონში
- ფაროსანას საწინააღმდეგო ღონისძიებები 36 მუნიციპალიტეტში ჩატარდა

გარემოს დაცვა

გვ 10-11

- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა 2022 წელს 3 598 ინსპექტირება განახორციელეს - გამოვლენილია 2 796 სამართალდარღვევა
- ეროვნული სატყეო სააგენტოს ინიციატივით, 20 ახალგაზრდა მეტყევე სპეციალისტი, თიანეთის მუნიციპალიტეტში ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოებზე დასაქმდება
- სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში სატყეო სამსახურის ახალი ოფისის მშენებლობა მიმდინარეობს

დაცული ტერიტორიები

გვ 12

ბიომრავალფეროვნება

გვ 13

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება

აბრუნარმობა

გვ 14

ხორბლის წარმოების შესაძლებლობები დასავლეთ საქართველოში

სასარგებლო რჩევა

გვ 15

- თბილისის შემოგარენში გავრცელებული სარეველები

რადიაციული უსაფრთხოება

გვ 16

- მაიონებული გამოსხივების წყაროების გამოყენება

ოთარ შამუგია: „თხილის ახალი პროგრამა მიმართულია იმისკენ, რომ ჩვენ უკეთესი მოსავალი, უკეთესი ხარისხის თხილი გვქონდეს და თითოეულმა ოჯახმა მთი შემოსავალი მიიღოს“

მეთხილე ფერმერების მხარდასაჭერად, სახელმწიფო თხილის წარმოების მხარდაჭერის ახალ პროგრამას იწყებს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია, სამეგრელო-ზემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებულ გიორგი გუგუჩიასთან და თხილის მწარმოებელთა ასოციაციის აღმასრულებელ დირექტორ გიორგი თოდუასთან ერთად, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ კახათში, მეთხილე ფერმერებს შეხვდა და თხილის წარმოების მხარდაჭერის ახალი სახელმწიფო პროგრამა გააცნო.

სრულად არის გათვალისწინებული დარგში არსებული გამოწვევები და ჩვენი ფერმერების საჭიროებები.

„ერთ-ერთი აგროკულტურა, რომლის მასშტაბური წარმოების და ექსპორტის პოტენციალიც საქართველოს აქვს, არის თხილი. 2021 წელს, თხილის ექსპორტით მიღებულმა შემოსავალმა 115 მლნ აშშ დოლარს გადააჭარბა. 47 ქვეყანაში 24 000 ტონა თხილი იყო ექსპორტირებული. ექსპორტის უდიდესი წილი კი, ევროკავშირის ქვეყნებზე მოდის“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

მინისტრმა დარგში არსებულ გამოწვევებზეც ისაუბრა და სახელმწიფოს მხრიდან ფაროსანას წინააღმდეგ განხორციელებულ ღონისძიებებს გაუსვა ხაზი.

„თქვენ იცით, რომ, 2017 წელს, აზიურმა ფაროსანამ ძალიან დიდი ზიანი მიაცენა დარგს. სახელმწიფომ მყისიერად იმოქმედა - შეიქმნა შესაბამისი პროგრამა, გამოიყო დაფინანსება ბიუჯეტი-

დან, დაგვემარნენ დონორები და ჩვენ დავინყეთ შესაბამისი ღონისძიებები ამ მავნებლის წინააღმდეგ საბრძოლველად. რა თქმა უნდა, თქვენთან ერთად, თქვენი ჩართულობით შევძელით, რომ 2019 წლიდან თხილის წარმოება გაზრდილიყო“, - აღნიშნა მინისტრმა.

ოთარ შამუგიამ ვრცლად ისაუბრა ახალი სახელმწიფო პროგრამის შესახებ და აღნიშნა, რომ მთავრობის გადაწყვეტილებით, სახელმწიფოს მხარდაჭერა თხილის მოვლის ღონისძიებებზე არის მიმართული.

„პროგრამა მიმართულია იმისკენ, რომ ჩვენ უკეთესი მოსავალი, უკეთესი ხარისხის თხილი გვქონდეს და, რა თქმა უნდა, მეტი შემოსავალი მიიღოს თითოეულმა ოჯახმა. პროგრამის ფარგლებში, ვაფინანსებთ 0,2-დან 3 ჰექტრის ჩათვლით თხილის ბაღის მქონე ფერმერებს, ჰექტარზე 500 ლარის ოდენობით. ჩვენ კონსულტაციები გვქონდა დარგის წარმომადგენლებთან. შესაბამისად, დადგინდა, რომ აღნიშნული თანხა სრულად საკმარისია თხილის მავნებლებისა და სხვადასხვა დაავადების საწინააღმდეგო ღონისძიებებისთვის საჭირო საქონლის შესაძენად. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ ჩვენ არ გვქონდა სრული ინფორმაცია, თუ რა რაოდენობის ფართობზე გვაქვს თხილის ბაღები გაშენებული. ახალი პროექტის ფარგლებში, 150 ადგილობრივი ახალგაზრდა გადავამზადეთ. ახლა ისინი აქ არიან, ჩვენთან ერთად. მოგესალმებით და გვიხარია, რომ ამ ძალიან კარგ საქმეს ემსახურებით. ახალგაზრდები ახორციელებენ ჩვენი ფერმერების რეგისტრაციას, შესაბამის კადასტრის სისტემაში. ჩვენ გვექნება, ფაქტობრივად, სრული ბაზა თითოეული ფერმერის, თხილის ბაღის ფართობის, ჯიშის შესახებ და ეს მოგვცემს საშუალებას, რომ, საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისი ღონისძიებები გავატაროთ“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

„ვფიქრობ, რომ ახალი პროგრამა მნიშვნელოვანი მხარდაჭერა იქნება ფერმერებისთვის, რომ მათ უკვე გაზაფხულზე შესაბამისი მოვლის სამუშაოები ჩაატარონ და მიიღონ უკეთესი მოსავალი. თხილი ჩვენი ქვეყნის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საექსპორტო აგროპროდუქტია. შარშან, დაახლოებით, 115 მლნ დოლარის თხილის ექსპორტი განხორციელდა. თხილის სექტორში დასაქმებულია 10 ათასობით ადამიანი, 10 ათასობით ოჯახი იღებს შემოსავალს თხილის წარმოებიდან. წელს, სხვადასხვა ფაქტორიდან გამომდინარე, გვქონდა ნაკლები მოსავალი და გაუარესებული ხარისხი, რის გამოც, ჩვენმა

ფერმერებმა ნაკლები შემოსავალი მიიღეს. შესაბამისად, ჩვენ დავინახეთ პროცესში ჩართვის და ჩვენი ფერმერების მხარდაჭერის აუცილებელი საჭიროება, რომ მომავალ წელს გაცილებით გავაუმჯობესოთ მოსავლიანობაც, ხარისხიც, რაც პირდაპირ პროპორციულად არის დაკავშირებული ჩვენი ფერმერების მეტ შემოსავალთან და, რა თქმა უნდა, საბოლოო ჯამში, ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის გაძლიერებასთან“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

თხილის წარმოების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამა ითვალისწინებს სუბსიდიის სახით ფინანსური დახმარების გაცემას იმ ფიზიკური პირებისათვის, რომლებსაც აქვთ 0,2 ჰა-დან 3-ჰას ჩათვლით თხილის ბაღი. სუბსიდიის მოცულობა განსაზღვრულია 500 ლარით. ყოველ 1 ჰა-ზე გადაანგარიშებით. დახმარება გაცივება აგრობარათებზე შესაბამისი ქულების დარიცხვით, რომლებსაც ფერმერები გამოიყენებენ სპეციალიზებულ მაღაზიებში თხილის მოვლა-მოყვანისათვის საჭირო პროდუქციის შესაძენად.

მეთხილე ფერმერებმა, ფინანსური დახმარების მისაღებად 2023 წლის 31 იანვრამდე უნდა მოახდინონ თხილის ბაღების რეგისტრაცია თხილის კადასტრში.

პროგრამა ხორციელდება საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტში, გარდა თვითმმართველი ქალაქებისა.

პროგრამაში მონაწილეობას დაახლოებით 100,000 ფერმერი მიიღებს. პროგრამის განხორციელების შედეგად 40,000 ჰა-ზე ხარისხიანი თხილის წარმოებისათვის მოვლა-მოყვანის საშუალებები დაფინანსდება.

შეხვედრას ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

„დღეს ჩვენი აქ შეკრების მიზეზი ახალი სახელმწიფო პროგრამის თქვენთვის გაცნობაა. ჩვენი მეთხილე ფერმერების მხარდაჭერისთვის, რომლებიც ფაროსანამ და მიმდინარე წელს კი, დამატებით, ამინდებმა დააზარალა, თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა შეიქმნა“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ კახათში მეთხილე ფერმერებთან გამართულ შეხვედრაზე.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა მთავრობის პრიორიტეტია. იმისათვის, რომ ქვეყანაში ხარისხიანი აგროსასურსათო პროდუქციის წარმოება იყოს მუდმივად მზარდი, ფინანსდება არაერთი სახელმწიფო პროექტი. ყველა პროექტის შემუშავების დროს კი,

ოთარ შამუგია საერთაშორისო ორგანიზაციის „სოფლის მეურნეობაში ახალი საზღვრების დადგენა“ (CNFA) პრეზიდენტ სილვან როის და ვიცეპრეზიდენტ შერილ კოვენს შეხვდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ CNFA-ის პრეზიდენტს აქტიური მხარდაჭერისთვის მადლობა გადაუხადა და ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა პროგრამებზე ისაუბრა. მინისტრმა CNFA-ის ახალ პროგრამაზე „ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) ძლიერი სოფლის პროგრამა“ გაამახვილა ყურადღება, რომელიც საოკუპაციო ხაზთან მდებარე სოფლების განვითარებას და ადგილობრივი მოსახლეობისთვის სოციალური კეთილდღეობის გაუმჯობესებას ისახავს მიზნად. პროგრამა საქართველოს რეგიონებში გაზრდის სოციალურ-ეკონომიკურ აქტივობებს, მხარს დაუჭერს რეგიონულ და ეროვნულ ბაზრებზე კავშირების დამყარებას, უზრუნველყოფს გენდერულ თანასწორობას, ქალებისა და ახალგაზრდების გაძლიერებას.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, ქვეყანაში ხარისხიანი და კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოებისთვის, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ცოდნის გაზიარება და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა.

სილვან როიმ შეხვედრაზე განაცხადა, რომ CNFA მხარს დაუჭერს საქართველოს ღვინის ამერიკის ბაზარზე დივერსიფიკაციის კუთხით. ასევე, კვლავ გაგრძელდება წარმოებაში საერთაშო-

ოთარ შამუგიამ შეხვედრაზე ხარისხიანი ხორბლის წარმოების და ქართული ღვინის ამერიკულ ბაზარზე პოპულარიზაციის პრიორიტეტულობას გაუსვა ხაზი.

გიორგი ხანიშვილი: „საქართველოსთვის მნიშვნელოვანია ხორბლის მარცვლის ადგილობრივი წარმოების როგორც ხარისხობრივი, ისე რაოდენობრივი ზრდა და, თვითუზრუნველყოფით, საერთაშორისო ბაზრებზე დამოკიდებულების ჩანაცვლება“

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი ამერიკის შეერთებული შტატების სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის წარმომადგენლებსა (USDA) და კანზასის შტატის უნივერსიტეტის ექსპერტებს შეხვდა

ტიფიცირების და საქართველოსთვის ხორბლის მიწოდების ჯაჭვის მდგრადობის გაზრდის მიზნით, ამერიკელი ექსპერტების მიერ ჩატარებული კვლევის პირველადი შედეგები განიხილეს. კვლევის საბოლოო შედეგების საფუძველზე, ექსპერტთა ჯგუფი შესაბამის რეკომენდაციებს შეიმუშავებს. „მადლობა მინდა გადაგიხადოთ გაწეული შრომისთვის. კომპეტენტური საბოლოო რეკომენდაციების მიღებით,

რისო სერტიფიცირების მიმართულებით მხარდაჭერა, ხელი შეეწყობა ქვეყანაში წარმოების შესაძლებლობების ზრდას, ეფექტიანობას და საერთაშორისო სტანდარტების ხარისხს. USAID-ის მხარდაჭერა შესაძლებლობას მისცემს წარმოებლებსა და გადამამუშავებლებს თანამედროვე წარმოების, გადამამუშავების, დასაწყობების და სადისტრიბუციო ტექნიკის საშუალებით, გაზარდონ დამატებითი ღირებულება და დაამყარონ ადგილობრივი და საერთაშორისო საბაზრო კავშირები.

შეხვედრაზე საქართველოს სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარებისთვის საერთაშორისო და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერის და მსოფლიო გამოცდილების გაზიარების მნიშვნელობას გაესვა ხაზი.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი, USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის ხელმძღვანელი ლუიზა ნამიჩიეშვილი, USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის ტექნიკური დახმარების ხელმძღვანელი დავით შერვაშიძე და სამინისტროს სისტემაში შემავალი შესაბამისი უწყებების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

ხორბლის სექტორში ახალი ეტაპი დაიწყება, რაც ქვეყანაში სასურსათო და სათესლე ხორბლის წარმოებასთან არის დაკავშირებული. ვფიქრობ, ერთობლივი ეფექტიანი მუშაობით შევძლებთ დასახული მიზნის მიღწევას“, - განაცხადა გიორგი ხანიშვილმა.

როგორც ექსპერტთა ჯგუფის ხელმძღვანელმა, ალენ ფიზერსტონმა აღნიშნა, ხორბლის სექტორში განხორციელებული პირველადი კვლევის შედეგების საფუძველზე, საქართველოს პროდუქციის ზრდის და ხარისხის გაუმჯობესების რეალური პოტენციალი გააჩნია.

„პროექტი მაშინ იქნება წარმატებული, როდესაც საქართველო მიაღწევს მთავარ მიზანს - გაზრდის ხორბლის მოსავლიანობას და საკუთარი შესაძლებლობებით ადგილობრივი ბაზრის დაკმაყოფილებას“, - განაცხადა ალენ ფიზერსტონმა.

შეხვედრაზე ყურადღება გამახვილდა ხორბლის დაავადებების საკითხზეც, რომელიც მოსავლიანობის გაზრდის ერთ-ერთი ძირითადი შემაფერხებელი ფაქტორია.

ალსანიშნავია, რომ მიმდინარე კვლევის ფარგლებში, ამერიკელმა ექსპერტებმა, ერთი კვირის განმავლობაში, ქვეყანაში მოქმედი ხორბლის წარმოება-მომარაგების ჯაჭვი შეისწავლეს, შეხვდნენ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის შესაბამისი სამსახურების სპეციალისტებს, ფერმერებს და წისქვილკომბინატების წარმომადგენლებს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია მსოფლიო ბანკის ევროპისა და აზიის მდგრადი განვითარების რეგიონულ ღირაქტორს, სამეკ ვაკაბას შეხვდა

შეხვედრაზე მხარეებმა მიმდინარე პროექტები და სამომავლო თანამშრომლობის პერსპექტივები განიხილეს. საუბარი შეეხო სარწყავი სისტემების განვითარების, მიწის მდგრადი მართვისა და კლიმატის ცვლილების შერბილების მიმართულებით თანამშრომლობის გაღრმავების საკითხებს.

ოთარ შამუგიამ მრავალი წლის განმავლობაში განუღიძვრედა მჭიდრო და ეფექტიანი თანამშრომლობისთვის მსოფლიო ბანკის გუნდს მადლობა გადაუხადა.

სამეკ ვაკაბას განცხადებით, მსოფლიო ბანკისთვის საქართველო საიმედო პარტნიორია და აქტიური თანამშრომლობა მომავალშიც გაგრძელდება.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ ევროპის საინვესტიციო ბანკისა (EIB) და საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს (AFD) წარმომადგენლებთან ონლაინ შეხვედრა გამართა

შეხვედრაზე მხარეებმა ზემო სამგორის საირიგაციო სისტემის რეაბილიტაციამოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი ღონისძიებები განიხილეს. აღსანიშნავია, რომ აღნიშნული პროექტი ექვსწლიანია და ბიუჯეტი 90 მლნ ევროს შეადგენს.

მინისტრმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ აგრარული დარგის განვითარების ხელშეწყობისთვის სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მოწყობა პრიორიტეტული მიმართულებაა და ყურადღება დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერის მნიშვნელობაზე გაამახვილა.

ოთარ შამუგიამ მადლობა გადაუხადა ევროპის საინვესტიციო ბანკისა (EIB) და საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს წარმომადგენლებს პროექტის მხარდაჭერისთვის და კლიმატის ცვლილების ფონზე, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის წარმოების პროცესში სარწყავი სისტემების გამართული მუშაობის მნიშვნელობის საკითხზე ისაუბრა.

როგორც შეხვედრაზე აღნიშნა, ევროპის საინვესტიციო ბანკი (EIB) და საფრანგეთის განვითარების სააგენტო (AFD) მხარს უჭერს საქართველოში სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის განვითარებას და მზადაა გრძელვადიანი ეფექტიანი თანამშრომლობისთვის.

სამცხე-ჯავახეთში მესხური ვაზისა და ქართული ხორბლის ენდემური ჯიშების აღდგენა-გავრცელების პროექტი იწყება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის (REC) დირექტორმა, სოფიკო ახობაძემ პროექტის „აგრარული ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვა სამცხე-ჯავახეთის რეგიონის მონაცემად ეკოსისტემებსა და სოფლებში“ (2022-2026 წწ.) პრეზენტაცია გამართა.

როგორც შეხვედრაზე გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიაშვილმა განაცხადა, აღნიშნული პროექტი აგრარული ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობას ისახავს მიზნად და მის განხორციელებაში საერთაშორისო პარტნიორებისა და დონორი ორგანიზაციების აქტიური ჩართულობა გადამწყვეტ როლს შეასრულებს.

„ჩვენი ქვეყანა საერთაშორისოდ აღიარებულია, როგორც ბიომრავალფეროვნებით გამორჩეული განსაკუთრებული რეგიონი. ამ უნიკალურ ბიომრავალფეროვნებაში კი, გამორჩეული ადგილი აგრარული ბიომრავალფეროვნებას უჭირავს. მისი შენარჩუნება სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების სტრატეგიის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა და პროექტიც ამ მიზანს ემსახურება. სამცხე-ჯავახეთის რეგიონი მდიდარია ვაზისა და ხორბლის იშვიათი, ადგილობრივი ჯიშებით. აღნიშნული პროექტი

ხელს შეუწყობს ამ ჯიშების აღდგენას და ფერმერებში გავრცელებას. პროექტის მხარდაჭერით, მცირე და საშუალო ფერმერებს საშუალება მიეცემათ ნარმოებაში გამოიყენონ ეს ჯიშები, რაც თავისთავად ხელს შეუწყობს ვაზის დივერსიფიცირებას და ხორბლის ნარმოებას. ამასთანავე, გაიზრდება ფერმერების შემოსავლები და მეტი ადამიანი დასაქმდება სოფლებში“, - აღნიშნა ოთარ შამუგიაშვილმა.

მინისტრმა საუბრისას აღნიშნა, რომ ჯილაურას ბაზაზე ქართული ვაზის უნიკალური და იშვიათი ჯიშების კოლექცია შექმნილი, რომლის მოძიება და აღდგენა ხანგრძლივი დროის განმავლობაში მიმდინარეობდა. ეს უნიკალური ბაზა სამეცნიერო-კვლევით ცენტრს ბატონმა ბიძინა ივანიშვილმა უსასყიდლოდ გადასცა, რისთვისაც მადლობა გადაუხადა.

„პროექტი მინიმუმ 26 სახეობის მესხური ვაზის ჯიშის აღდგენას და სანერგე მეურნეობის მოწყობას გულისხმობს, რომელიც ამ ჯიშების გავრცელებას და მისგან ღვინის ნარმოების პოპულარიზაციას შეუწყობს ხელს. პროექტის ფარგლებში შეიქმნება 2 შატო, რომელიც მესხური ვაზისა და ქართული ხორბლის ენდემური ჯიშებიდან ნარმოებული გასტრონომიული პროდუქტების კონცეფციას დაეფუძნება. იდენტიფიცირებულია 5000 ფერმერი, საიდანაც 2400 ქალი ფერმერია. ვიმედოვნებთ, რომ ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი სარგებელი, სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში ქართული და მესხური ვაზისგან ნარმოებული ღვინის აღდგენას უკავშირდება“, - აღნიშნა სოფიკო ახობაძემ.

პროექტის მიზანია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონის სოფლის მეურნეობის სექტორში აგრარული ბიომრავალფეროვნების მდგრადი გამოყენებისა და დაცვის ხელშეწყობა, სახელმწიფო პოლიტიკისა და არსებული სამართლებრივი ბაზის სრულყოფა და ადგილობრივ დონეზე შემოსავლების ზრდის მიზნით, სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში ადგილობრივი მესხური ვაზისა და ხორბლის ჯიშ-

ბის აგრონარმოებაში დანერგვის ხელშეწყობა.

პროექტის განხორციელება ხელს შეუწყობს სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში ვაზის, ღვინისა და ხორბლის ნარმოების დივერსიფიცირებას, მცირე და საშუალო ფერმერული მეურნეობებისა და მწარმოებლების შემოსავლების ზრდას და რეგიონში ახალი სამუშაო ადგილების გაჩენას.

პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია აგრარული ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის სფეროში სახელმძღვანელო დოკუმენტების შემუშავება, ადგილობრივი ვაზისა და ხორბლის ჯიშების სარგავი/სათესლე მასალის ფერმერული მეურნეობებისთვის გადაცემა და მათთვის შესაბამისი აგროტექნიკური დახმარების განწევა. ასევე, ადგილობრივი ფერმერების უნარებისა და შესაძლებლობების გაძლიერება მათთვის შესაბამისი წვრთნისა და სავსტრუქტურული კვალიფიკაციის ამაღლების პროგრამების შეთავაზების გზით.

პროექტი განხორციელდება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, გარემოს დაცვის გლობალური ფონდისა (GEF) და გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გარემოსდაცვითი პროგრამის (UNEP) საერთო კოორდინაციით - კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის (REC Caucasus) მიერ - სამცხე-ჯავახეთის რეგიონულ ადმინისტრაციასთან, მუნიციპალურ ორგანოებთან და სამინისტროს სისტემაში შემავალ ღვინის ეროვნულ სააგენტოსთან, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრთან და სოფლის განვითარების სააგენტოსთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილეები იური ნოზაძე და ნინო თანდილაშვილი, იაპონიის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში, იმამურა აკირა, სამინისტროს სისტემაში შემავალი შესაბამისი უწყებების წარმომადგენლები და ადგილობრივი ფერმერები ესწრებოდნენ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე კახა კაკაბაძე, სამინისტროს ცენტრალური აპარატისა და შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულების წარმომადგენლებთან ერთად, საშუალო ვიზიტით ავსტრიის დედაქალაქ ვენაში იმყოფებოდა

ვიზიტის ფარგლებში, შეხვედრა გაიმართა ავსტრიის სოფლის მეურნეობის ტყის, რეგიონებისა და წყლის მართვის ფედერალური მინისტრის მოადგილე მარია პატეკმა. მხარეებმა ავსტრიის ფედერალური ტყეების ბიზნესმოდელზე, კატასტროფების რისკების ინტეგრირებულ მართვასა და კლიმატის ცვლილების საკითხებზე იმსჯელეს.

როგორც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, კახა კაკაბაძემ აღნიშნა, ტყეების

მდგრადი მართვის ჩამოყალიბება მნიშვნელოვანია, როგორც ქვეყნის ეკოლოგიური, ეკონომიკური და სოციალური კეთილდღეობისთვის, ისე კლიმატის ცვლილების ადაპტაციისა და შერბილების პროცესში. შესაბამისად, მთავარი ამოცანაა ქვეყანაში არსებული ტყეები იმართებოდეს ტყის მდგრადი მართვის პრინციპებისა და ეროვნული ინტერესების გათვალისწინებით.

„ავსტრია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პარტნიორია. სამინისტროს მრავალი წელია მჭიდრო თანამშრომლობა აქვს ავსტრიის განვითარების სააგენტოსთან (ADC), რომლისთვისაც საქართველოს სოფლის და სატყეო მეურნეობების განვითარების მხარდაჭერა პრიორიტეტული მიმართულებებია. აღნიშნული სააგენტოს დაფინანსებით, არაერთი პროექტი განხორციელდა და სამომავლოდაც არის დაგეგმილი“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის

მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, კახა კაკაბაძემ.

მარია პატეკმა ორ ქვეყანას შორის გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სფეროში თანამშრომლობაზე ისაუბრა.

„ტყეების მდგრადი გამოყენება მნიშვნელოვანია კლიმატის ცვლილებისა და ბიომრავალფეროვნების დაცვისთვის. ამ კუთხით, საქართველო ჩვენი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პარტნიორია“, - აღნიშნა ავსტრიის სოფლის მეურნეობის, ტყის, რეგიონებისა და წყლის მართვის ფედერალური მინისტრის მოადგილემ მარია პატეკმა.

შეხვედრას პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარე მაია ბითაძე, თავმჯდომარის მოადგილე ხატია წილოსანი

ასევე, საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურისა და ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

ვიზიტის ფარგლებში, საქართველოს დელეგაციის წევრები ავსტრიის ბუნებრივი რესურსებისა და ცოცხალი სამყაროს მეცნიერებათა უნივერსიტეტის (BOKU), ტყის კვლევების ფედერალური ცენტრის (BFW), ბუნებრივი საფრთხეების ინსტიტუტის და კარავანკენის გეოლოგიური პარკის წარმომადგენლებს შეხვდნენ.

ავსტრიაში ვიზიტი პროექტის „ტყის მდგრადი მართვა სოფლის განვითარებისთვის“ ფარგლებში დაიგეგმა. პროექტი კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მიერ, ავსტრიის განვითარების სააგენტოს ფინანსური მხარდაჭერით ხორციელდება.

კრწანისის ტყეპარკში, გამწვანების მასშტაბური აქციის ფარგლებში, 300-მდე ხე-მცენარე დაირგო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიაშვილმა, ქვემო ქართლში სახელმწიფო რწმუნებულმა, გიორგი დოხტურიშვილმა და შვედეთის სამეფოს ელჩმა საქართველოში ულრიკ ტიდესტრომმა კრწანისის ტყეპარკში, ქალის ტყის აღდგენის მიზნით გამართულ გამწვანების მასშტაბურ აქციაში მიიღეს მონაწილეობა.

აქციის ფარგლებში, საქართველოს წითელი ნუსხისა და მარადმწვანე სახეობის 300-მდე ხე-მცენარე დაირგო, მათ შორის, თელა, ფშატი, ელდარის ფიჭვი, საკმლის ხე, აკაკი, იოლღუნ და სხვა. ტყეპარკში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სახელობის ტყე გაშენდა.

ტერიტორია შემოიღობა და სარწყავი სისტემები მოეწყო.

გამწვანების მასშტაბური ღონისძიება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებების თანამ-

შრომლების ჩართულობით გაიმართა.

„ჩვენ დავიწყეთ კრწანისის ტყეპარკში სარეაბილიტაციო სამუშაოები, რაშიც ჩვენი აქტიური მხარდაჭერა შვედეთის მთავრობა, რისთვისაც მინდა მადლობა გადავუხადო. კრწანისის ტყეპარკი არის რუსთავსა და თბილისს შორის ტერიტორია, რომელიც უნდა იქცეს ერთ-ერთ მთავარ რეკრეაციულ სივრცედ და, ამავდროულად, მას უნდა ჰქონდეს გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების ფუნქცია. ჩვენ, ერთი მხრივ, უნდა დავიცვათ ტერიტორიის ეკოსისტემა, ბიომრავალფეროვნება და, მეორე მხრივ, ის ვაქციოთ საუკეთესო დასვენების ადგილად. მთლიანობაში ეს ტერიტორია განვითარდება რუსთავისა და თბილისისთვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ზონად“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიაშვილმა.

„ძალიან მიხარია, რომ დღეს კრწანისის ტყეპარკში ვიმყოფები და ასობით ადამიანთან ერთად ვმონაწილეობ ხეების დარგვის აქციაში. შვედეთის მხარე ნამდვილად მოხარულია და მხარს უჭერს

კრწანისის ტყეპარკის განვითარებას. ხელმისაწვდომი მწვანე სივრცის არსებობა მნიშვნელოვანია როგორც რუსთავის, ისე თბილისის მაცხოვრებლებისთვის. ეს წამოწყება, საბოლოო ჯამში, ემსახურება საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვასა და აღდგენას“, - განაცხადა შვედეთის სამეფოს ელჩმა საქართველოში, ულრიკ ტიდესტრომმა.

კრწანისის ტყეპარკში ქალის ტყის აღდგენა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს ორგანიზებითა და შვედეთის მთავრობის დაფინანსებით პროექტის „გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველო“ ფარგლებში მიმდინარეობს. პროექტის ფარგლებში 2 მნიშვნელოვანი აქტივობა ხორციელდება, კერძოდ, „კრწანისის ტყის დეგრადირებული ეკოსისტემის აღდგენა და სამხრეთ კავკასიის ეკოსისტემების კვლევის და აღდგენის ცენტრის შექმნა“ და „წითელ ნუსხაში შეტანილი და გადაშენების პირას მყოფი ხის სახეობების ex-situ კონსერვაცია“, რის შედეგად კრწანისის ტყეპარკში უკვე - 7,5 კმ საგზაო მონაკვეთს აღდგენითი სამუშაოები ჩაუტარდა; დასრულდა 150 ჰა-ს შუღობის, ღობის პერიმეტრის გამწვანებისა და გარე განათების სამუშაოები; მოეწყო დეკორატიული სკვერები და სარწყავი სისტემები. ასევე, სხვადასხვა სახეობის 5000-მდე მწვანე ნარგავი დაირგო და ბალახის საფარი დაიგო. გამწვანების მასშტაბური სამუშაოები 2023 წლის გაზაფხულზეც გაგრძელდება.

პროექტი „გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველო“ განხორციელდება 2021-2024 წლებში და ის დაეხმარება ველური ბუნების სააგენტოს გააუმჯობესოს მართვის ეფექტიანობა და ხელი შეუწყოს საქართველოს ველური ბუნების მდგრად მართვას. პროექტის მიხედვით, კრწანისის ტყეპარკში რეკრეაციისა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებათა გეგმით განსაზღვრული ეროვნული მიზნების, მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG 11 - მდგრადი ქალაქები და დასახლებები, SDG 13 - კლიმატის ცვლილების საწინააღმდეგო ქმედებები და SDG 15 - სიცოცხლე დედამიწაზე) და NEAP3 -ის მიზნების განხორციელებას.

აღნიშნული აქცია პროექტის ფარგლებში ხელს უწყობს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმით განსაზღვრული ეროვნული მიზნების, მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG 11 - მდგრადი ქალაქები და დასახლებები, SDG 13 - კლიმატის ცვლილების საწინააღმდეგო ქმედებები და SDG 15 - სიცოცხლე დედამიწაზე) და NEAP3 -ის მიზნების განხორციელებას.

პროექტი სრულ თანხვედრაშია საქართველოს ევროკავშირთან ინტეგრაციის პროცესში არსებულ პრიორიტეტებთან.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგიაშვილმა, ქვემო ქართლში სახელმწიფო რწმუნებულმა, გიორგი დოხტურიშვილმა და შვედეთის სამეფოს ელჩმა საქართველოში ულრიკ ტიდესტრომმა კრწანისის ტყეპარკში, ქალის ტყის აღდგენის მიზნით გამართულ გამწვანების მასშტაბურ აქციაში მიიღეს მონაწილეობა.

პროცესს აქტიურად ვაგრძელებთ. გვაქვს საერთაშორისო პარტნიორების როგორც ფინანსური, ისე ტექნიკური მხარდაჭერა, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია. გერმანელი პარტნიორების მხარდაჭერით, „რუსთავის აზოტში“ მნიშვნელოვანი პროექტი იწყება. გერმანიის მთავრობა დაეხმარება რუსთავის აზოტს, დანერგოს თანამედროვე ტექნოლოგიები, რაც, თავის მხრივ, შესაძლებლობას მოგვცემს, შევასრულოთ კლიმატის ცვლილების ფარგლებში გაეროს წინაშე აღებული ვალდებულებები და რაც ძალიან მნიშვნელოვანია, რუსთავში, სამრეწველო ზონის მიმდებარე ტერიტორიაზე, გავაუმჯობესოთ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მდგომარეობა“, - განაცხადა ოთარ შამუგიაშვილმა

საგრანტო ხელშეკრულების გაფორმების ღონისძიებას, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან ერთად, საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარე მაია ბითაძე, რუსთავის მერი ნინო ლაცაბიძე და სახელმწიფო რწმუნებული ქვემო ქართლში გიორგი დოხტურიშვილი ესწრებოდნენ.

„ხელშეკრულება, რომელიც მხარეებს შორის გაფორმდა, არის წინ გადადგმული ნაბიჯი, თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ „რუსთავის აზოტის“ საქმიანობის გავლენა ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებაზე და კლიმატის ცვლილებაზე, არის ძალიან მნიშვნელოვანი. პროექტი, რომელიც საუკეთესო გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიების გამოყენებასა და მთელი საწარმოო ციკლის ჩანაცვლებას ითვალისწინებს, არის უპრეცედენტო ქართულ რეალობაში. ვფიქრობ, ეს იქნება ნათელი მაგალითი ყველა კომპანიისთვის, რომ სახელმწიფოსთან თანამშრომლობით, დონორების მხრიდან შეუძლიათ მიიღონ სათანადო დაფინანსება იმ შემთხვევაში, თუ მათ მიერ დაგეგმილი საწარმოო პროცესების მართვის ციკლი იქნება თანამედროვე და ექნებათ სურვილი, მოექცნენ სწორი გარემოსდაცვითი მმართველობის ფარგლებში“, - აღნიშნა მაია ბითაძემ.

გერმანიის მთავრობა ტექნოლოგიური გადაიარაღების პროცესში რუსთავის აზოტის საწარმოს 2 მილიონი ევროს ღირებულების გრანტით დაეხმარება, რათა ჰაერში გაფრქვევები შემცირდეს. შეთანხმების თანახმად, გერმანიის გარემოს დაცვის, ბუნების კონსერვაციის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და მომხმარებლის დაცვის ფედერალური სამინისტრო პროექტის ღირებულებას 50%-მდე დაა-

ფინანსებს, დანარჩენს კი თავად „რუსთავის აზოტი“.

აღსანიშნავია, რომ „რუსთავის აზოტის“ ქარხანამ ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ავტომატური თვითმონიტორინგის სისტემა გამართა და მონიტორინგის შედეგებს უწყვეტ რეჟიმში აწვდის გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს.

რუსთავის მერის, ნინო ლაცაბიძის განცხადებით, რუსთავში, ნებისმიერ საწარმოში საწარმოო პროცესის გაუმჯობესების მიმართულებით გადადგმული ნებისმიერი ნაბიჯი და ახალი ინვესტიცია ქალაქის ინტერესს ემსახურება. რუსთაველების მთავარი მოთხოვნაა, რაც შეიძლება სწრაფად გაუმჯობესდეს ქალაქის ეკოლოგიური მდგომარეობა.

გერმანელმა სპეციალისტებმა აზოტმწვანის საამქროში განახორციელეს მონიტორინგი აზოტის ქვეჟანგის (N2O) ემისიების რაოდენობის განსაზღვრის მიზნით. შედეგად, ქარხანას მიღებული აქვს ემისიების შემცირების პროექტის ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთება. საბოლოოდ, ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევების საფუძველზე დადგინდა შესაბამისი ემისიების ჩამჭერი ტექნოლოგიის დეტალები.

„ჩვენი ხელისუფლებისთვის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია გარემოზე ზრუნვა. ამ მიმართულებით, ბოლო წლებში, არაერთი მნიშვნელოვანი რეფორმა განვახორციელეთ და

საუდის არაბეთში გამართულ სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო გამოფენაში საქართველო წელს პირველად მონაწილეობდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მხარდაჭერით და სოფლის განვითარების სააგენტოსა და საუდის არაბეთის სამეფოში საქართველოს საელჩოს ორგანიზებით, წელს, პირველად, საქართველო ქალაქ ერ-რიადში გამართულ სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო გამოფენაში Saudi Agriculture International Trade Exhibition (<https://saudi-agriculture.com>) მონაწილეობდა.

მასშტაბური გამოფენის გახსნას საუდის არაბეთის სამეფოში საქართველოს ელჩი ვახტანგ ჯაოშილი და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

„საუდის არაბეთი არის ერთ-ერთი ყველაზე სწრაფად მზარდი ეკონომიკის მქონე ქვეყანა 36 მილიონიანი მოსა-

ხლეობით. ბუნებრივი პირობებიდან გამომდინარე, საუდის არაბეთი მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის იმპორტზე. დღეისათვის, ადგილობრივ სავაჭრო ქსელში უკვე წარმოდგენილია ქართული პროდუქცია, თუმცა ვფიქრობ, რომ მსგავს მასშტაბურ გამოფენაში ქართული კომპანიების მონაწილეობა, არსებული მოთხოვნის გათვალისწინებით,

ხელს შეუწყობს ქართული პროდუქციის პოპულარიზაციას და ექსპორტის ზრდას არა მარტო საუდის არაბეთში, არამედ მთლიანად, ახლო აღმოსავლეთის რეგიონში“, - აღნიშნა ვახტანგ ჯაოშილიმა.

საქართველოს სტენდზე, საუდის არაბეთის სამეფოში საქართველოს ელჩმა, ვახტანგ ჯაოშილიმა საუდის არაბეთის სამეფოს გარემოს დაცვის, წყლისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრს, აბდულრაჰმან ალფადლის უმაჰმინდლა და ქართული პროდუქცია გააცნო.

გამოფენის Saudi Agriculture International Trade Exhibition სტუმრებს, საშუალება აქვთ საქართველოს სტენდზე გაეცნონ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მწარმოებელი 10 ქართული კომპანიის - შპს „nuts.ge“, კოოპერატივი „რაჭის ნატურალური პროდუქტები“, შპს „ჯორჯიას ნეიჩერალს“, შპს „როიალ ბერი“, შპს „წყალი მარგებელი“, შპს „დომეინ სვანიძე“, შპს „პერბია“, შპს „ხონის პლანტაციები“, შპს „კულა“, შპს „აგროქიზიცი“ პროდუქციას. სტენდზე წარმოდგენილია ქართული კაკალი, თხილი, თაფლი, მოცვი, ჟოლო, ტყემალი, საწებელი, წყალი, მინერალური წყალი, ხილის ნატურალური წვენი, სუნელი, ცხვრის ხორცი და ზეთუნის ზეთი.

კომპანიების წარმომადგენელთა გა-

ცხადებით, სახელმწიფოს მხრიდან საერთაშორისო გამოფენებში მონაწილეობის ორგანიზება და მხარდაჭერა, ქართველი მწარმოებლებისთვის მნიშვნელოვანი დახმარებაა და ხელს უწყობს როგორც საქსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაციას, ასევე ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციას.

Saudi Agriculture International Trade Exhibition საუდის არაბეთის უმხვილესი გამოფენაა, რომელიც საუდის არაბეთის სამეფოს გარემოს დაცვის, წყლისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პატრონაჟით ხორციელდება. მიმდინარე წელს, გამოფენაში 40-მდე ქვეყანა და 400-მდე ადგილობრივი და საერთაშორისო კომპანია მონაწილეობს. ყოველწლიურად, გამოფენის ვიზიტორთა რაოდენობა 25 000-ს აღწევს. გამოფენის მონაწილეებსა და დამთვალიერებლებს შესაძლებლობა აქვთ გაეცნონ სოფლის მეურნეობასა და კვების მრეწველობაში არსებულ სიახლეებს - წამყვანი კომპანიების მიერ დანერგილ თანამედროვე ტექნოლოგიებსა და წარმოებულ ტექნიკას. გამოფენა წარმოადგენს საუკეთესო პლატფორმას მენარმეებისთვის, დაამყარონ საქმიანი კონტაქტები, გააფართოონ ბიზნესი და ხელი შეუწყონ აგროსასურსათო სექტორის განვითარებას.

კოოპერატივი „მელვინეობა ბახტრიონი“ 11 სახეობის ღვინოს აწარმოებს

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „მელვინეობა ბახტრიონი“ ყურძნის გადამამუშავებელი საწარმო ახმეტის მუნიციპალიტეტში სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით ამოქმედდა. კოოპერატივის წევრთა მფლობელობაში 21 ჰექტარი ვენახია.

„მეგობრებმა გადაწყვიტეს, მელვინეობა დაგვეწყო, ვიცოდით, რომ საკმაოდ რთული და შრომატევადი საქმე იყო, თუმცა, ამავდროულად, საინტერესოც. თავდაპირველად, პატარა საწარმოთი დავიწყეთ; 2-3 სახეობის ღვინოს ვწარმოებდით. შემდეგ, გადავწყვიტეთ შეგვექმნა

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი. სოფლის განვითარების სააგენტოს გრადით ვისარგებლეთ, რომელიც მევენახეობის კოოპერატივებისთვის იყო განკუთვნილი. მიღებული 500,000 ლარიანი თანადაფინანსებითა და შეღავათიანი აგროკრედიტით დიდი მასშტაბებით ღვინის წარმოება დავიწყეთ. დღეისათვის, ვწარმოებთ 11 სახეობის მაღალი ხარისხის ღვინოს. დაულალავი შრომის შედეგად კი, ყველაფრის მიღწევა შესაძლებელია.“ - აღნიშნავს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „მელვინეობა ბახტრიონი“ მეპაიე არჩილ ჩიტაძე.

ღვინის ჩამოსხმისა და ეტიკეტირების მომსახურებით ათულოებით მცირე მარანი სარგებლობს

კომპანიამ „მხოლოდ კარგი ღვინოები“ სოფლის განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით იტალიური წარმოების ღვინის ჩამოსხმისა და ეტიკეტირების სპეციალური შეკვეთით დამზადებული მანქანა შეიძინა.

„17 წლიანმა გამოცდილებამ მელვინეობა-მევენახეობის სექტორში, მიზიდვა მწარმოებლებისათვის შემეთავაზებინა მომსახურება, მობილური ჩამოსხმელი ხაზი, რომელიც ყველა მელვინეს საშუალებას აძლევს ადგილზე ისარგებლონ

ჩამოსხმისა და ეტიკეტირების მომსახურებით. მისი საშუალებით, მცირე და საშუალო ზომის მარნებს წვდომა აქვთ მაღალტექნოლოგიურ დანადგარებზე, რომელიც მევენახეებს უმცირებს პროდუქციის თვითღირებულებას და ზრდის მათი პროდუქციის საბოლოო ფასს“, - აღნიშნავს კომპანიის დამფუძნებელი, ვასილ მანაგაძე,

პროექტის ჯამური ღირებულება 700,000 ევროს შეადგენს. კომპანიამ შეღავათიანი აგროლიზინგით ისარგებლა, სესხის პროცენტის სუბსიდირებას სოფლის განვითარების სააგენტო ახდენს.

20 წლის იუბილე ფერმერის დღე!

ოთარ შამუგია: „ძვირფასო ფერმერებო, თქვენ, დაულაღავი შრომით, მიაღწიეთ მნიშვნელოვან შედეგებს და ეს შედეგები ასახულია კონკრეტულ რიცხვებში“

შრომას, რაც თითოეული ჩვენგანისთვის, ჩვენი ქვეყნისთვის არის ძალიან მნიშვნელოვანი.

ჩვენ, ბოლო წლებში, გვაქვს სტაბილურად მნიშვნელოვანი ზრდა როგორც პირველადი, ისე გადამამუშავებელი წარმოების კუთხით, ზრდა გვაქვს ექსპორტის მაჩვენებლებში. ასე გავაგრძელებთ წელსაც და უკეთესი მაჩვენებლები გვექნება. რა თქმა უნდა, ეს შედეგები ჩვენი ერთობლივი ძალისხმევის შედეგია, თუმცა პირველ რიგში ხართ თქვენ, თქვენი შრომა არის ფასდაუდებელი...

ჩვენი პარტნიორების დახმარებით, ჩვენ ვახორციელებთ არაერთ მნიშვნელოვან პროექტს იმისათვის, რომ ქართული აგროპროდუქცია იყოს მეტად კონკურენტუნარიანი, ფერმერებმა აწარმოოთ უფრო მეტი პროდუქცია და მეტად განვითარდეთ.

დღეს მსოფლიო არაერთი გამოწვევის წინაშე დგას. მათ შორის, უმნიშვნელოვანესია სასურსათო უსაფრთხოება. ბოლო პერიოდის განმავლობაში, რამდენიმე კონფერენციას დავესწარი, სადაც ჩვენი პარტნიორი ქვეყნების კოლეგა მინისტრებთან ერთად ვიმსჯელებთ ყველა იმ გამოწვევაზე, რაც ამ კუთხით დღეს არსებობს. დღეს ყველაზე მწვავედ დგას სურსათით მომარაგების საკითხი. მნიშვნელოვანია, ერთობლივად ვიმუშაოთ იმისათვის, რომ ვაწარმოოთ უფრო მეტი

20 წლებს ჩვენ ფერმერის დღეს აღვნიშნავთ. პირველ რიგში, ძვირფასო ფერმერებო, მინდა თქვენ მოგილოცოთ ეს დღე და შემდეგ ყველას, ვისაც აგრარული დარგის განვითარებაში საკუთარი წვლილი შეაქვს, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ ფერმერის დღის აღსანიშნავ საზეიმო ღონისძიებაზე, რომელიც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და საქართველოს ფერმერთა ასოციაციის ორგანიზებით გაიმართა.

„ფერმერის დღის აღნიშვნა 2015 წლიდან დაიწყო; გვერდში ფერმერთა ასოციაცია გვიდგას, მათი უშუალო ჩართულობით, მათი ორგანიზებით მნიშვნელოვანი ღონისძიებები ტარდება. დიდიდან, ჩვენი მეწარმეების და ფერმერების წარმომადგენელი პროდუქციის გამოფენა-გაყიდვა გვექონდა ექსპოზიციის ფორმაში; ახლა იმართება სადამო, სადაც დავაჯილდოებთ რამდენიმე ნომინაციაში გამარჯვებულ ჩვენს წარმატებულ ფერმერებს. ვფიქრობ, ეს არის ერთ-ერთი გამოხატულება იმ ფაქტის, რომ ვაფასებთ მათ

პროდუქცია, გავზარდოთ თვითურუნველყოფა და გავაძლიეროთ ჩვენი ქვეყანა.

ჩვენი მთავრობისთვის პრიორიტეტული მიმართულებაა სოფლის მეურნეობის განვითარების მხარდაჭერა. სახელმწიფოს ექნება ახალი პროგრამები, ახალი ინიციატივები, რომელიც კონკრეტულ საჭიროებებზე იქნება მორგებული. ძვირფასო ფერმერებო, თითოეულ თქვენგანს მინდა მადლობა გადაგიხადოთ დაულაღავი შრომისთვის. თქვენ ქმნით პროდუქტს და იმკვიდრებთ თავს როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო ბაზრებზე. მე პირადად, როგორც მინისტრი გპირდებით, რომ ყველგან და ყოველთვის ვიქნები თქვენი მხარდამჭერი. გილოცავთ დღევანდელ დღეს და წარმატებებს გისურვებთ თქვენ და ჩვენს ქვეყანას“.

ღონისძიებაზე წლის ფერმერები 12 ნომინაციაში (წლის ახალგაზრდა ფერმერი, წლის ქალი ფერმერი, წლის კაცი ფერმერი, წლის ინოვაციაზე ორიენტირებული ფერმერი, წლის ექსპორტზე ორიენტირებული ფერმერი, წლის უწყვეტ განათლებაზე ორიენტირებული ფერმერი, წლის აღმოჩენა ფერმერი, წლის რეგიონს დაბრუნებული ფერმერი, წლის ეკომეურნეობაზე ორიენტირებული ფერმერი, წლის ტრადიციული პროდუქტის მწარმოებელი ფერმერი, გმირობის ნაყოფი) გამოვლინდნენ. გამარჯვებულებს, სპეციალურ ჯილდოსთან ერთად, დიპლომები გადაეცა.

კონკურსში მონაწილე ფერმერები, შესაბამისი კრიტერიუმების გათვალისწინებით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის განვითარების სააგენტოსა და საქართველოს ფერმერთა ასოციაციის წარმომადგენლებმა შეარჩიეს. თითო ნომინაციაზე წარდგენილი 3 ნომინანტიდან (ჯამში 12 ნომინაციაზე 36 ფერმერი) გამარჯვებული შემთხვევითობის პრინციპით გამოვლინდა.

დაჯილდოების ცერემონიის დასრულების შემდეგ, ფერმერთა პროდუქციის დეგუსტაცია გაიმართა.

ღონისძიება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და საქართველოს ფერმერთა ასოციაციის ორგანიზებით გაიმართა.

ღონისძიებას, ფერმერებთან ერთად, საქართველოს პარლამენტის და მთავრობის წევრები, ასევე, ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩი საქართველოში კელი დეგანნი, დიპლომატიური კორპუსის, საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების და დარგობრივი ასოციაციების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

ფერმერის დღის აღნიშვნის ფარგლებში, ქართული აგროპროდუქციის გამოფენა-გაყიდვა გაიმართა

გამოფენაში სახელმწიფო და საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების მიერ დაფინანსებული პროგრამებით მოსარგებლე სამოცამდე ფერმერმა მიიღო მონაწილეობა.

გამოფენა-ბაზრობაზე ადგილობრივი წარმოების თაფლი, სუნელები, ჯემები, მურაბები, გამშრალი ხილი, ჩირი, ჩურჩხელა, ღვინო, ჭაჭა, ხორცპროდუქტი, ყველი, წვენი და მიკრო მწვანილი იყო წარმოდგენილი.

ღონისძიება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ორგანიზებით, ევროკავშირთან (EU), გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციასთან (FAO), აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) სოფლის მეურნეობის პროგრამასთან და საქართველოს ფერმერთა ასოციაციასთან პარტნიორობით გაიმართა.

პრესური მხიარ და საშუალო სანაწარმოებში ეკონომიკური მიზნების მისაღწევად

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს განმარტებითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ორგანიზებით, პრესური გაიგართა იმ მხიარ და საშუალო სანაწარმოებში, სარაზ ეკონომიკური მიზნების მისაღწევად.

„გზიდვადიან პეხსპექტივაში, მწვანე ეკონომიკის ინსტიტუტების დანეხგვა შეამციხებს ხაჩებს ბიზნესისა და სახედმწიფოსთვის, ხელს შეუწყობს კონკუე-ნტუნაჩიანობას, გაზხდის დასაქმების შესაძლებლობებსა და შემოსავლებს, განავითაჩებს ახად მიმაჩთულებებს ბიზნეს საქმიანობაში, მისცემს კეხძო სექტოხს ეკოლოგიუხად სუფთა და მწვანე პოლექტების წაჩმობებისა და განვითაჩების მოტივაციას. შედეგად, ჩვენ მივიღებთ გაუმჯობესებულ ბიზნესგაჩემოს, ბაზხის დივეხსიფიკაციას, მეგ სამუშაო ადგილსა და ქვეყნის გაუმჯობესებულ ეკონომიკუხ მაჩვენებლებს. ხოგოხც ცნობილია, მეგხადი საჯახო შესყიდვები მხავადმხივი კონცეფციასა და იგი აჩამხოლოგ გაჩემოსდაცვითი, აჩამედ სოციადუხი და ეკონომიკუხი ასპექტების გათვადისწინებას მოიაზრებს. შესაბამისად, ის მეგხადი განვითაჩების აჩაეხთი მიზნის მიღწევის ეფექტიან მექანიზმს წაჩმოადგენს ეხოვნედ დონეზე.“

EU4Environment პოგხამა, ხომედიც მხაჩს უჭეხს აღმოსავლეთ პაჩტნიოხობის ქვეყნებს პოლიტიკის დაგეგმვის, „მწვანე“ ინვესტიციების მოზიდვის და ინოვაციუხი პოლექტებისა და ტექნოლოგიების ათვისების მიმაჩთულებებით, წაჩმოადგენს უნიკადუხ შესაძლებლობას, მეგხადი განვითაჩების მიმაჩთულებით ჩვენი ქვეყნის კანონმდებლობისა თუ პაჩტკიკის ხეფოხმიხებისთვის“, - აღნიშნა სოლომონ პავლიაშვილმა.

შესაბამისად, მუშაობს იმისთვის, რომ დაუახლოვდეს ევროკავშირის სტანდარტებს, როგორცაა მაღალი ხარისხის პროდუქტის წარმოება, ეკოეტიკეტირება, რომ ეს პროდუქცია და სერვისი აკმაყოფილებს საჭირო კრიტერიუმებს და არის ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსთვის უსაფრთხო,“ -განაცხადა EU4Environment პროექტის ექსპერტმა, ლესია ნიკოლაევა. შეხვედრა ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული EU4Environment პროგრამის ფარგლებში გაიმართა, რომლის აქტივობების განმახორციელებელია გარემოს დაცვის პროგრამა (UNEP). გარემოს დაცვის პროგრამა გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრთან და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოსთან თანამშრომლობით აქტიურად მუშაობს მდგრადი საჯარო შესყიდვების დანერგვისა და პოპულარიზაციის მიზნით. აღნიშნული ღონისძიებები მოიცავს კანონმდებლობის გაუმჯობესებას მდგრადი საჯარო შესყიდვების დებულებების დასაწერად.

პროგრამის მხარდაჭერით მდგრადი საჯარო შესყიდვების, ეკოეტიკეტირებისა და მწვანე ეკონომიკის საკითხების თაობაზე ცნობიერების ასამაღლებლად გაიმართა არაერთი სამუშაო შეხვედრა თუ ტრენინგი, როგორც საჯარო უწყებების წარმომადგენელთათვის, ასევე ბიზნეს ასოციაციებისა და ეკონომიკური ოპერატორთათვის. მნიშვნელოვანია, რომ ასევე დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის შესაძლებლობების გაძლიერება მდგრადი საჯარო შესყიდვების მიმართულებით. ცნობიერების ამაღლება არის ერთ-ერთი პირველი ნაბიჯი მდგრადი მოხმარებისა და წარმოების წახალისებისთვის. ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმება ითვალისწინებს მწვანე ეკონომიკის პრინციპებზე გადასვლას, კერძოდ, მდგრადი საჯარო შესყიდვების მიდგომის დანერგვას, ეკოეტიკეტირებისა და ეკონომიკის წახალისებას.

მდგრადი საჯარო შესყიდვები ეფექტური ინსტიტუტებისა მწვანე ეკონომიკის მოდელზე გადასასვლელად, რამდენადაც იგი თავისივე არსში სოციალური, ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი ასპექტების გათვალისწინებას მოიაზრებს. მდგრადი საჯარო შესყიდვების განხორციელებისას საჭიროა გათვალისწინებულ იქნეს შემსყიდველი ორგანიზაციის საქმიანობის სპეციფიკა, აგრეთვე, განსაზღვრულ იქნეს მისი პრიორიტეტები და მიზნები. მდგრადი საჯარო შესყიდვების თანმიმდევრული განხორციელება მოიცავს საჯარო შესყიდვის ყველა ეტაპს, შესყიდვის დაგეგმიდან, ბაზრის კვლევის, წინასწარი საინფორმაციო შეტყობინების გამოქვეყნების, შესყიდვის პირობების შედგენის, საჯარო შესყიდვის ხელშეკრულების დადებისა თუ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მინიტორინგის ჩათვლით.

პრესურს მედიის წარმომადგენლებთან ერთად, UNEP-ის პროგრამის ოფიცერი ფარიდ იაკერი, EU4Environment პროექტის ექსპერტი ლესია ნიკოლაევა, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე კახა დემეტრაშვილი, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის დირექტორი თამარ ალადაშვილი და საქართველოს მცირე და საშუალო სანაწარმოების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

„მწვანე ეკონომიკის პრესურის მიზანია, რომ დაგვანახოს რამდენად აკმაყოფილებენ მცირე და საშუალო სანაწარმოები მწვანე ეკონომიკის სტანდარტებს. როგორც ჩვენ ვიცით, საქართველო არის ევროკავშირთან ინტეგრირების პროცესში,

დაავადება თურქულთან ბრძოლის პროცესში, საქართველო ერთ-ერთი წარმატებული ქვეყანაა რეგიონში

სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსის მოადგილე, ვასილ ბასილაძემ საფრანგეთში, ქალაქ მარსელში დაავადება თურქულს ევროპული კომისიის (EuFMD) გენერალურ სესიაში მიიღო მონაწილეობა

თის, აზერბაიჯანის და სომხეთის ჩართულობით; ცნობიერების ასამაღლებელ კამპანიებს. ღონისძიებების პროცესში აქტიურად არიან ჩართულნი ევროპული კომისიის (EuFMD) ექსპერტები.

ღონისძიებების დაგეგმარების, განხორციელების და ანალიზის პროცესში გამოიყენება თანამედროვე ელექტრონული სისტემები, როგორცაა: დაავადებათა ზედამხედველობის ელექტრონული ინტეგრირებული სისტემა (EIDSS), ცხოველთა იდენტიფიკაციის, რეგისტრაციისა და მიკვლევადობის ეროვნული სისტემა (NAITS), გეოგრაფიულ ინფორმაციული სისტემა (ArcGIS/Q-GIS), ეპიდემიოლოგიური კალკულაციის სისტემა (WinEpi – Epitools).

მიმდინარე წელს, თურქულის სანინალმდეგოდ ვაქცინირებული/რევაქცინირებულია 726 631 სული მსხვილფეხა და 1 285 680 სული წვრილფეხა პირუტყვი.

დაავადება თურქულს ევროპული კომისია (EuFMD) გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მიერ 1954 წლის 12 ივნისს შეიქმნა. კომი-

სია 100-ზე მეტ ქვეყანას აერთიანებს. 2013 წლიდან, საქართველო კომისიის წევრია. სესია ყოველწლიურად ტარდება.

ვასილ ბასილაძე აღნიშნავს, რომ კომისიის ფარგლებში საქართველო აქტიურად თანამშრომლობს ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან დაავადების კონტროლის ღონისძიებებთან დაკავშირებით. ამ ეტაპზე, სააგენტოს ამოცანას წარმოადგენს PCP მეოთხე საფეხურის მიღება მთელი ქვეყნის მასშტაბით და რაჭა-ლეჩხუმი ქვემო - სვანეთის რეგიონის თავისუფალ ზონად გამოცხადება, რომელიც შეირჩა ისეთი კრიტერიუმების გათვალისწინებით, როგორცაა: გეოგრაფიულად იზოლირებული ტერიტორია რეგიონში, მკაცრი კლიმატური პირობები, ცხოველების რეგიონთაშორისი მიგრაციის არარსებობა, ცხოველების დაბალი სიმჭიდროვე და დაავადებების მხრივ ისტორიულად კეთილსაიმედო გარემო. აღნიშნული სტატუსი ხელს შეუწყობს ქვეყნის საექსპორტო და ეკონომიკური პოტენციალის ზრდას და პარტნიორ ქვეყნებს შორის ნდობის ამაღლებას.

სესიაზე დაავადება თურქულს (FMD) და სხვა ტრანსსაზღვრო (FAST) დაავადებების საკითხები განიხილეს. საქართველოში განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ, მონაწილეებს ინფორმაცია წაუხვედნა ვასილ ბასილაძემ. მან სიტყვით გამოსვლისას ყუხადლება გაამახვილა საქართველოს მიღწევებზე. საქართველო, თურქულის პირობების კონტროლის საგზაო ჰუკის სტრატეგიის (PCP) შესაბამისად, თანმიმდევრულად ახორციელებს ღონისძიებებს დაავადების კონტროლის მიმართულებით. შედეგად, საქართველო რეგიონში პიხვედი ქვეყანაა, ხომელიც PCP-ის მესამე საფეხურზე გადავიდა.

სააგენტოს ვეტერინარიის დეპარტამენტი ყოველწლიურად ახორციელებს: დაავადების ამთვისებელი ცხოველების პროფილაქტიკურ ვაქცინაციებს; რისკის რუკების მომზადებას; სტრუქტურული

და არასტრუქტურული ცილების სერო-მონიტორინგს; დაავადების კლინიკურ კვლევას; ვაქცინების იმუნოგენურობის შესწავლას; რეგიონული სიმულაციური სავარჯიშოებს საქართველოს, თურქე-

„ჩვენ კიდევ ერთი ნაბიჯით დავუახლოვდით იმ დიხითად მიზანს, ხაც დაავადების მიმათ თავისუფალი სტატუსის მიღებაა. ამისათვის, ქვეყანაში განხორციელდა და ახდაც გიძელება სხვადასხვა სახის აქტივობები. სააგენტოს მიეჩ გაჩაებული ღონისძიებების შედეგად, დღეისათვის, დაავადების შემოჭრის რისკი მინიმუმამდეა შემცირებული და თურქულთან ბრძოლის პროცესში, საქართველო აღიახებულია, ხოგოხც ერთ-ერთი წახმატებული ქვეყანა რეგიონში“- განაცხადა სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსის მოადგილე ვასილ ბასილაძემ.

ფაროსანას სანინალმდეგოდ ღონისძიებები 36 მუნიციპალიტეტში ჩატარდა

სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ ფაროსანას სანინალმდეგოდ ღონისძიებები შეაჯავა

სურსათის ეროვნული სააგენტოს ფაროსანასთან ბრძოლის საკოორდინაციო მართვის ცენტრმა ფაროსანას სანინალმდეგოდ ღონისძიებები სამეგრელოს, გურიის, იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონებსა და აჭარაში 36 მუნიციპალიტეტში ჩატარა. სულ დამუშავდა 251 108 ჰექტრამდე ფართობი, მათ შორის: თერმული ნისლით - 167 320 ჰა; ცივი შესხურებით - 53 273 ჰა სიმინდის მასივი, 30 515

ჰა - სოფლისა და ტყის პერიმეტრი. ფაროსანასთან ბრძოლის პროცესში ჩართული იყო 250-მდე სპეციალიზებული ტექნიკა.

მიმდინარე წელსაც, აქცენტი „მოიზიდე და გაანადგურე“ სადგურების ტექნოლოგიის გამოყენებაზე გაკეთდა. ღონისძიებები მეფუტკრე ფერმერებთან კოორდინირებულად შემუშავებული სქემით მიმდინარეობდა. სადგურები ტყის პერიმეტრებზე, სოფლის შიდა გზებსა და საცხოვრებელი სახლების მიმდებარედ, ფუტკრის დაზიანების თავიდან აცილე-

ბის მიზნით, არაყვავილოვან მცენარეებზე განთავსდა. სულ დამონტაჟდა 6 451 ფერომონი. მავნებლის გავრცელების კონტროლის მიზნით, მთელი ქვეყნის მასშტაბით მიმდინარეობდა მონიტორინგი.

ღონისძიებები მოსახლეობის ინფორმირების და უსაფრთხოების წესებით ტარდებოდა და ამ პროცესში საკოორდინაციო მართვის ცენტრთან ერთად ჩართული იყვნენ ადგილობრივი თვითმმართველობები.

სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსის მოადგილე ზურაბ ლიპარტია:

„დიხითადი ამოცანა, ხომელიც განსაზღვრული იყო სახელმწიფო პიოგჩამით - მინიმუმამდე დავვეყვანა ფაიოსანას მიეჩ გამოწვეული ზაიადი და სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაზიანება, მიღწეულია. დასავლეთ საქართველოში ფაიოთმასშტაბიანი ღონისძიებები განხორციელდა. გახეობზე ქიმიური პიეპაიგების დატვირთვის შემცირების მიზნით, გამოყენებული იყო „მოიზიდე და გაანადგურე“ სადგურების ტექნოლოგია აიყვავილოვან მცენარეებზე. ასევე, თეიმული ნისლით წამღობის პროცესში სხუდაც იყო გათვალისწინებული ფუტკრის დაცვის ზომები“.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა 2022 წელს 3 598 ინსპექტირება განახორციელეს - გამოვლენილია 2 796 სამართალდარღვევა

გარემოსდაცვითი ინსპექტირება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულებაა. რეგულირების ობიექტების შემოწმებათა დაგეგმვა ხორციელდება რისკებზე დაფუძნებული, გარემოსდაცვითი შემოწმების პრიორიტეტების განსაზღვრის მეთოდოლოგიის შესაბამისად. გეგმიური ინსპექტირების გარდა, დეპარტამენტის შესაბამისი კომპეტენციის თანამშრომლები არაგეგმიურ ინსპექტირებასაც ახორციელებენ - ისეთი ობიექტების შემოწმება-დათვალიერებაზეც გადიან, რომელთა შესახებ შეტყობინება ფიქსირდება სამინისტროს ცხელ ხაზზე (153) ან დეპარტამენტის ფეისბუქგვერდზე. მხოლოდ მიმდინარე წელს, დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, 3 598 ინსპექტირება განახორციელეს და 1 296 სამართალდარღვევა გამოავლინეს. რეგულირების ობიექტების ინსპექტირების მთავარი შედეგი ისაა, რომ ისინი, იქნება ეს საწარმოები თუ ხე-ტყის დამამზადებელი ლიცენზიანტები, ცდილობენ გამოვლენილი დარღვევები აღმოფხვრან და მათი საქმიანობა, მაქსიმალურად შეესაბამებოდეს დადგენილ სტანდარტებს.

ფიცირებული ცოცხალი ორგანიზმების (გმო) სახეობების იდენტიფიცირების მიზნით სასოფლო-სამეურნეო ნათესებიდან ნიმუშების აღება/შემოწმება, 6 - ხე-ტყის დამზადება სპეციალური ლიცენზია, ტყის ფონდის ტერიტორია, ასევე 6 - სამონადირეო მეურნეობა/თევზჭერის სპეციალური ლიცენზია.

განხორციელებული ინსპექტირებების შედეგად გამოვლინდა 2 796 სამართალდარღვევა. მათგან 136 ფაქტი სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს და მასალები, შემდგომი რეაგირების მიზნით, შესაბამის საგამოძიებო ორგანოებში გადაიგზავნა. ამასთან, დოკუმენტური შესწავლის შედეგად, გამოვლინდა 1 421 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტი. რეგულირების ობიექტების სამართალდარღვევების შედეგად, გარემოსთვის მიყენებული ზიანის დაანგარიშებულმა თანხამ 9 მილიონ ლარს გადააჭარბა. სამართალდარღვევების მიმართ დაკისრებული ჯარიმების ჯამური ოდენობა კი 4,8 მილიონ ლარზე მეტია.

გამოვლენილი დარღვევების გონივრულ ვადაში აღმოფხვრის ან რაიმე ქმედებისგან თავის შეკავების მიზნით ადმინისტრაციული მიწერილობა წარედგინა რეგულირების 176 ობიექტს. საქმიანობის სრული ან ნაწილობრივი შეზღუდვის მოთხოვნით კი, დეპარტამენტმა, ადმინისტრაციული მიწერილობები რეგულირების 78 ობიექტს წარედგინა. გარდა ამისა, შემოწმების საფუძველზე შემუშავდა წინადადებები ხე-ტყის დამზადების 3 სპეციალური ლიცენზიის გაუქმების მიზნით.

გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირებაა. დეპარტამენტი საწარმოების ინსპექტირებას ინტენსიურად ახორციელებს, რათა ერთი მხრივ გაუმჯობესდეს ჰაერის ხარისხი და მეორე მხრივ, ახალი

გარემოსდაცვითი სტანდარტების აღსრულების ხელშეწყობა მოხდეს. ამ მხრივ გარკვეული პროგრესი უკვე შეინიშნება - ამ ეტაპზე, უწყვეტი თვითმონიტორინგის ელექტრონულ სისტემაში ჩართულია 13 კომპანია. მხოლოდ მიმდინარე წელს, დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის ინსტრუმენტული მეთოდით განსაზღვრის ვალდებულების შეუსრულებლობის თაობაზე ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა 14 ოქმია შედგენილი.

2022 წლის 1 იანვრიდან 31 ოქტომბრის ჩათვლით, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, ატმოსფერული ჰაერის კანონმდებლობის დარღვევის 1 548 ფაქტი გამოავლინეს და თითოეულ სამართალდარღვევაზე შესაბამისი რეაგირება მოახდინეს.

დეპარტამენტისთვის ასევე პრიორიტეტულია უკანონო ტყითარგებლობის წინააღმდეგ ბრძოლა. ამ ფონზე, ძალიან მნიშვნელოვანია მრგვალი ხე-ტყის გადამმუშავებელი საამქროების კონტროლი. 2022 წლის მონაცემებით, მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონულ სისტემაში რეგისტრირებულია მრგვალი ხე-ტყის გადამმუშავებელი 774 საამქრო და მათი მუდმივი მონიტორინგი მიმდინარეობს. 2022 წლის მხოლოდ 10 თვეში, დეპარტამენტის თანამშრომლების მიერ გამოვლენილია ელექტრონულ სისტემაში არარეგისტრირებული, უკანონო 73 სახერხი საამქრო.

მას შემდეგ, რაც ძალაში შევიდა საქართველოს მთავრობის 472-ე დადგენილება „პლასტიკისა და ბიოდეგრადირებადი პარკების რეგულირების წესის დამტკიცების შესახებ“, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი პარკების მწარმოებელი კომპანიების ინსპექტირებას პერმანენტულად ახორციელებს. 2019 წლიდან, საქართვე-

ლოში აკრძალულია ნებისმიერი სისქის პლასტიკის პარკების წარმოება, იმპორტი და რეალიზაცია (გარდა ტექნიკური რეგლამენტით დადგენილი გამონაკლისებისა). 2022 წლის აპრილში, განხორციელდა პარკების მწარმოებელი 51 ობიექტის დათვალიერება. გამოვლენილია 37 სამართალდარღვევა. დაილუქა 3 მილიონ ცალზე და 23 კილოგრამზე მეტი პარკი, 60 ერთეული და 8 036 კილოგრამი რულონი, პარკებით სავსე 1 501 ცალი ტომარა. ოქტომბერში, ინსპექტირება 28 ობიექტზე განხორციელდა და 9 დარღვევა გამოვლინდა. დაილუქა 1 მილიონ 300 ათასზე მეტი პარკი. პარკების მწარმოებელი კომპანიების მასშტაბური ინსპექტირების მიზანია პრევენცია, რათა საცალო ქსელში არ მოხვდეს პლასტიკის პარკები და შესაბამისად, შემცირდეს გარემოს დაბინძურება.

დეპარტამენტი ასევე ახორციელებს ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების სახელმწიფო კონტროლს, ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების გარემოში ინტროდუქციის გამოვლენისა და პრევენციული ღონისძიებების გატარების მიზნით. 2015 წლიდან დღემდე, დეპარტამენტის მიერ უწყვეტად ხდება მაღალი რისკის შემცველი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სავარგულებზე დათესილი ნათესების კონტროლი. შესამოწმებელი სინჯების აღება ხდება ფიზიკური და იურიდიული პირების საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებიდან, ასევე უკვე აღებული მოსავლის განთავსების ადგილებიდან. მხოლოდ მიმდინარე წელს, დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, ქვეყნის მასშტაბით შეამოწმეს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების 20 სავარგული. ლაბორატორიული კვლევის შედეგად, გარემოში გენმოდიფიცირებული ცოცხალი ორგანიზმის ინტროდუქციის არცერთი ფაქტი არ გამოვლინდა.

ეროვნული სატყეო სააგენტოს ინიციატივით, 20 ახალგაზრდა მეტყევე სპეციალისტი, თიანეთის მუნიციპალიტეტში ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოებზე დასაქმდება

სააგენტოს სპეციალისტებთან სტაჟირების სპეციალური პროგრამის გავლის შემდგომ, კურსდამთავრებულები სავსელე სამუშაოებში ჩაერთვებიან.

თიანეთის მუნიციპალიტეტში სახელმწიფო ტყის ინვენტარიზაცია, კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მიერ დაფინანსებული პროექტის - ECO Georgia-ს ფარგლებში, ეროვნულ სატყეო სააგენტოსა და გერმანიის საერთაშორისო

თანამშრომლობის საზოგადოებას (GIZ) შორის გაფორმებული საგრანტო ხელშეკრულების საფუძველზე 2022-2023 წლებში განხორციელდება.

პროექტის მიზანი ტყის მართვის დაგეგმვის გაუმჯობესებაა, შესაბამისად, ტყის ინვენტარიზაციასთან ერთად, თიანეთის მუნიციპალიტეტის 40 928 ჰა ფართობზე ტყის აღრიცხვა სტატისტიკური მეთოდითაც (FMI) განხორციელდება, რაც მონაცემთა უკეთესი ანალიზის და გრძელვადიანი დაგეგმვის შესაძლებლობას იძლევა. სპეციალურ სტაჟირების პროგრამას, ეროვნული სატყეო სააგენტო 2019 წლიდან ახორციელებს და დღემდე, ინვენტარიზაციის სამუშაოებზე, 45 ახალგაზრდა დასაქმებული.

პროექტი ECO.Georgia GIZ-ისა და საქართველოს მთავრობის მიერ ერთობლივად ხორციელდება და ხელს უწყობს საქართველოში სატყეო სექტორის რეფორმის განხორციელებას.

ბას. პროექტი მიზნად ისახავს სატყეო აირების შერბილებას, ტყეების მართვისა და ენერჯი ეფექტურობის გაუმჯობესების გზით, რათა შემცირდეს ტყეებზე ზეწოლა.

ქალაქ ზუგდიდში, სატყეო სამსახურის ახალი ოფისის მშენებლობის მიმდინარეობას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე კახა კაკაბაძე გაეცნო. ოფისის მშენებლობა მიმდინარე წლის ბოლომდე დასრულდება, რისთვისაც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 1 149 940 ლარი დაიხარჯება.

სამეგობრო-ზემო სვანეთის რაიონში სატყეო სამსახურის ახალი ოფისის მშენებლობა მიმდინარეობს

მოქალაქეები განახლებულ სივრცეში ეროვნული სატყეო სააგენტოს ყველა მომსახურებით ისარგებლებენ. შენობა აღჭურვილი იქნება მაღალი სტანდარტების საჭირო ინვენტარით და ტექნიკით.

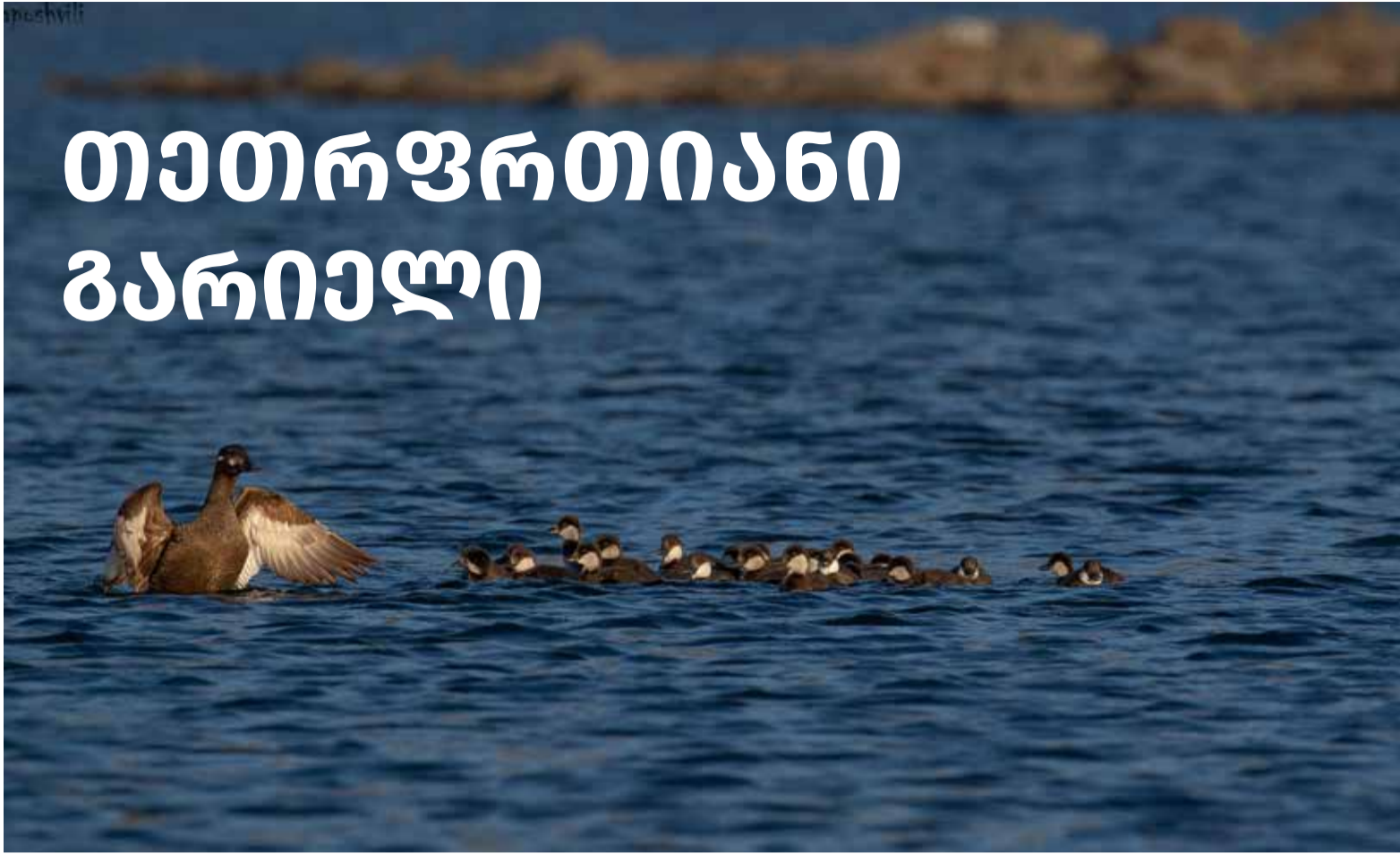
„ჩვენთვის მნიშვნელოვანია, ადგილობრივმა მოსახლეობამ მარტივად შეძლოს, ისარგებლოს ყველა იმ სერვისით, რასაც ეროვნული სატყეო სააგენტო სთავაზობს. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ სააგენტოს მთავარ პრიორიტეტად რჩება თანამშრომელთა სოციალური გარანტიები და სამუშაო პირობები. განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების საფუძველზე“

ბით, სატყეო სააგენტო უზრუნველყოფს მეტყევეების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევას, განსაკუთრებული სირთულის დავალების შესრულებისათვის წახალისების ფორმის გამოყენებას, რაც, ვფიქრობთ, მნიშვნელოვნად გაზრდის დასაქმებულთა მოტივაციას“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, კახა კაკაბაძემ.

ლონისძიებს სახელმწიფო რწმუნებული სამეგრელო-ზემო სვანეთში გიორგი გუგუჩია და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

აღსანიშნავია, რომ რეგიონული სატყეო სამსახურების ოფისების რეაბილიტაცია თითქმის ყველა რეგიონში დასრულებულია. განახლდა ავტოპარკის ნაწილი და აღჭურვილობა.

თეთრფრთიანი გარიელი

სამხრეთ საქართველოში, ჭავჭავთვის პლატოზე, ტაბანყურის ტბისთვის დამახასიათებელია გარეულ ფრინველთა სიუხვე. გადაფრენის პერიოდში, ტაბანყურის ტბა და მისი მიმდებარე ტერიტორია მრავალი სახეობის მტაცებელი, წყლის თუ ჭაობის ფრინველით ივსება.

უფრო მცირე პოპულაცია კი კავკასიაში იყო გავრცელებული. საქართველოში, თურქეთსა და სომხეთში, 1990-იან წლებში, გარიელის რიცხვი 1500 ინდივიდს შეადგენდა. უკანასკნელ წლებში, ეს რიცხვიც კატასტროფულად შემცირდა. უფრო მეტიც, ჩვენს მეზობელ ქვეყნებში – თურქეთსა და სომხეთში მობუდარი პოპულაცია დღეს გადაშენებულია.

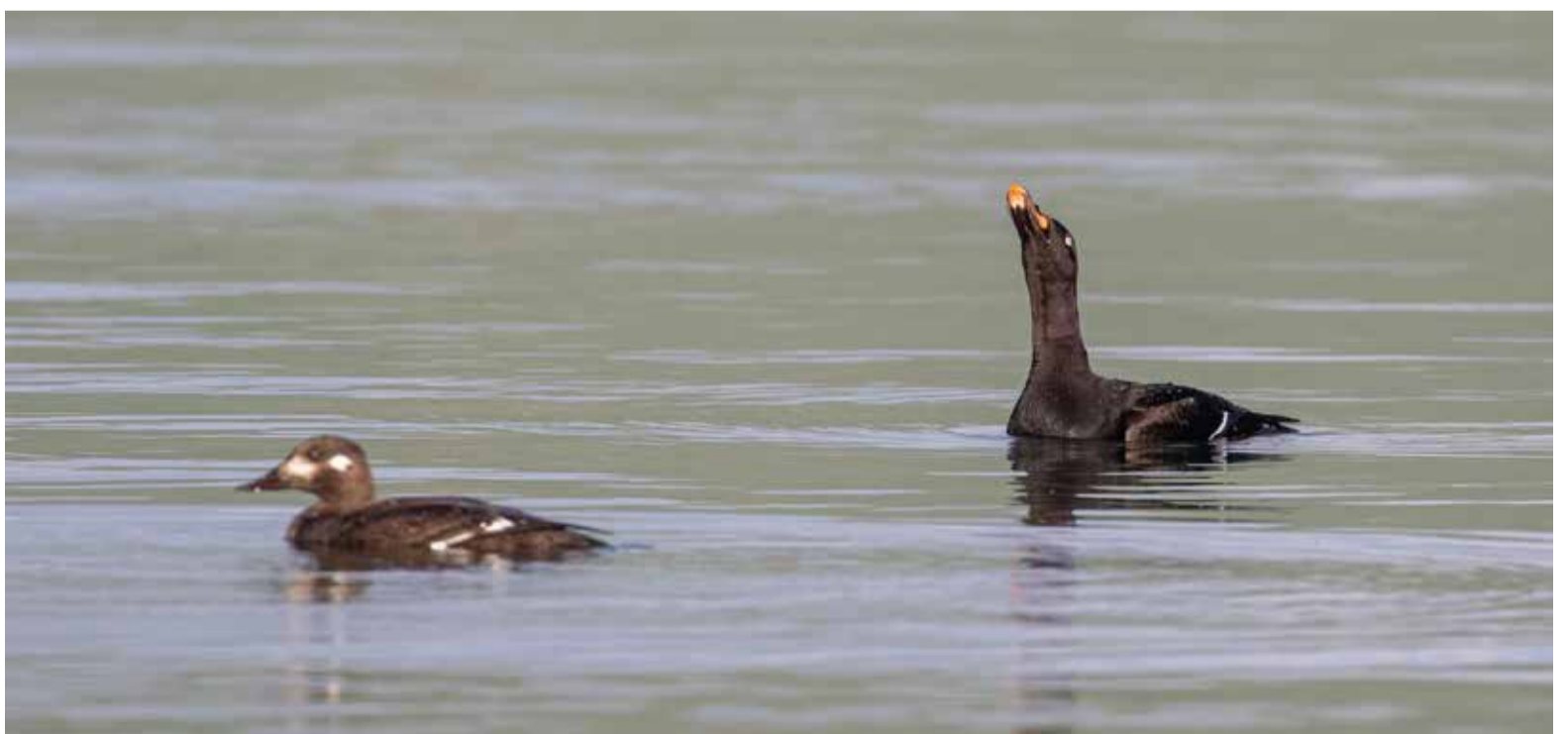
იტყვიან, ხოლო საქართველოში, ტაბანყურის ტბაზე მობუდარი გარიელის პოპულაციის ზომა, 80-90 ზრდასრულ ინდივიდს შეადგენს.

ლიტერატურის მიხედვით, გარიელის საბუდარი ადგილები საქართველოში, 1960-1970-იან წლებში, ჭავჭავთის პლატოზე არსებული სადამოს, ფარავნის, ხანჩალის, ბუღდაშენის, მადათაფის,

კარნახისა და ტაბანყურის ტბები იყო. მოგვიანებით, უკვე 2000-იანი წლების დასაწყისში, გარიელის არსებობა ჯერ კიდევ დასტურდებოდა ხანჩალის, ბუღდაშენისა და მადათაფის ტბებზე, თითოეულზე არაუმეტეს 10-20 მობუდარი წყვილისა.

სწორედ ამიტომ, მნიშვნელოვანია ყველა კონსერვაციული ღონისძიების სწორად და დროულად გატარება, რომ პოპულაციის შენარჩუნება მოხერხდეს, ასევე შემარბილებელი ღონისძიებები სწორად გატარდეს, რომ გამოჩეკილი და დაფრთხილებული ბარტყების რაოდენობა გაიზარდოს. პოპულაციის დაკარგვის შემთხვევაში, მისი აღდგენა ძალიან რთული ან შეუძლებელი იქნება. აღსანიშნავია, რომ ერთი ნებისმიერი სახეობის დაკარგვა და გაქრობა აუცილებლად ახდენს მნიშვნელოვან უარყოფით ზეგავლენას ჰაბიტატზე და ამ ჰაბიტატში გავრცელებულ სხვა სახეობებზე.

თეთრფრთიანი გარიელის საქართველოში მობუდარი პოპულაციის მონიტორინგის, დაცვისა და კონსერვაციული ღონისძიებების დაგეგმვის მიზნით, ბოლო წლების განმავლობაში, აქტიური კვლევა, საკონსერვაციო ქმედებები და დაკვირვება მიმდინარეობს. 2017 წლიდან, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ორნითოლოგთა კვლევითი ჯგუფი მუდმივად ახორციელებს გარიელის აღნიშნული პოპულაციის მონიტორინგსა და კონსერვაციულ ქმედებებს ტაბანყურის ტბაზე.

აქ გავრცელებულ ფრინველთაგან განსაკუთრებით აღსანიშნავია იხვისებრთა ოჯახის წარმომადგენელი - **თეთრფრთიანი გარიელი**. მთელ მსოფლიოში, გარიელის რიცხოვნობა მცირდება და მისი პატარა, იზოლირებული პოპულაცია საქართველოში, პოტენციურად შესაძლოა უკანასკნელი იყოს მთელ რეგიონში.

გარიელი შესულია როგორც საქართველოს, ისე საერთაშორისო „წითელ წიგნში“ (IUCN). კავკასიაში მობუდარი გარიელის იზოლირებული პოპულაციის რიცხვი, ბოლო წლებში, საგრძნობლად შემცირდა. დღეს იგი კრიტიკულად გადაშენების საფრთხის წინაშეა და მხოლოდ ჭავჭავთის დაცულ ტერიტორიებზე, კერძოდ კი, ტაბანყურის ტბაზე ბუდობს საქართველოში (სავარაუდოდ, მთელ კავკასიაში).

საქართველოში, გარიელის პოპულაციის მობუდარ წყვილებს საბინადრო გარემოდ ტაბანყურის ტბაში არსებული მცირე ზომის კუნძული აქვთ შერჩეული, რადგან კუნძული შედარებით დაცულია სხვადასხვა მტაცებლისგან, ასევე ბუდობისა და გამრავლებისთვის ხელშემშლელი სხვა გარე ფაქტორებისგან.

ფოტოების ავტორი ნიკა პაპლოშვილი

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება

საქართველოს ფრინველთა სამყარო საკმაოდ მრავალფეროვანია. საქართველოს ტერიტორიაზე ფართოდაა წარმოდგენილი როგორც ენდემური, ისე სხვადასხვა ქვეყნებისათვის დამახასიათებელი სახეობები.

საქართველოს ორნითოფაუნაში დაფიქსირებულია 403 ფრინველი, აქედან მობინადრე და მობუდარია 210-მდე სახეობა. ასევე, გვხვდება მრავალი იშვიათი სახეობის გადამფრენი ფრინველი. ამ სტატიაში წარმოგიდგენთ საქართველოს ფაუნის ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო და იშვიათ სახეობებს - თეთრ ყარყატსა და სავათს.

თეთრი ყარყატი WHITE STORK

თეთრი ყარყატი, იგივე ლაკლაკი – White stork (*Ciconia ciconia*) გადამფრენი ფრინველია. იგი გავრცელებულია ევროპის ზომიერ და სამხრეთ ოლქებში, ჩრდილო-დასავლეთ აფრიკაში, წინა აზიაში და შუა აზიის ნაწილში.

ფრინველი საქართველოში გვხვდება მიმოფრენისას, მცირე რაოდენობით კი ბუდობს ქვეყნის სამხრეთ ნაწილში – ჭავჭავეთში, კერძოდ ახალქალაქის და გომარეთის ვაკეზე, აბულის და ჭავჭავეთის ქედების ფერდობებზე.

ლაკლაკის სხეულის სიგრძეა 100–115 სმ, ფრთების შლილი 155–165 სმ, მასა 4 კგ-

მდე. მისი სხეული შეფერილია მთლიანად თეთრად, შავი ბუმბულები კი მკვეთრადაა მისგან გამოჩენილი.

თეთრი ყარყატი ბინადრობს ტბებსა და მდინარეებში, ჭაობებში და ნესტიან მდელოებში. ადამიანის საცხოვრებელთან ახლოს ფრინველი ხშირად სახლობს. იგი იკვებება მცირე ზომის ამფიბიებით, ქვეწარმავლებით, უხერხემლოებით, თევზით, ფრინველთა კვერცხებითა და ბარტყებით.

თეთრი ყარყატი შეტანილია საქართველოს წითელ ნუსხაში.

ლაფნის ხე PTEROCARYA

საქართველო ტყით მდიდარი ქვეყანაა. საქართველოს ტყე არის ქვეყნისთვის განსაკუთრებული ფასეულობის მქონე ბუნებრივი რესურსი, რომელიც ტერიტორიის დაახლოებით 38%-ს მოიცავს. მას უდიდესი ეროვნული, რეგიონალური და გლობალური მნიშვნელობა აქვს. დღეს გესაუბრებით საქართველოს ფლორის ორ საინტერესო სახეობაზე - ლაფნის ხესა და ჰართვისის მუხაზე.

ლაფანი, ლაფნის ხე (*Pterocarya*) ძალზე იშვიათი, უძველესი რელიქტია. გავრცელებულია აფხაზეთში, გურიაში, აჭარასა და ლაგოდეხის ნაკრძალში, ჭალის ტყე-

ებში, მდ. ალაზნის ნაპირებზე. იზრდება ალუვიურ, სილნარ ნიადაგებზე ზღვის დონიდან 400-800 მ სიმაღლეზე.

ლაფანი სწრაფმზარდი, ფოთოლმცვენი, 25 მ-მდე სიმაღლის ხეა, დეკორატიული, ორიგინალური ფოთლებითა და ყვავილებით. აქვს ლამაზი, პატარა მოთეთრო-მომწვანო ყვავილები. მრავლდება ვეგეტაციურად, კაკლით, ასევე თვითნათესარიტაც იფართოებს არეალს. ბიოეკოლოგიური თავისებურებებიდან გამომდინარე, ირგვება ხეივანების სახით მდინარეებისა და წყალსაცავების ნაპირებზე. ვეგეტაციას თებერვლიდან, ყვავილობას მარტ-აპრილიდან, ნაყოფმსხმოიარობას ივლისიდან იწყებს.

ლაფნის რბილი ნაცრისფერი ქერქი უძველესი დროიდან ვენახის ჭიკობის ასაკრავად გამოიყენებოდა. მისი მერქნისგან მზადდება საოჯახო ნივთები - ხის ჯამები, გობი, კალათა და სხვა.

საქართველოში მხოლოდ 1 რელიქტური სახეობაა წარმოდგენილი – კავკასიური ლაფანი (*Pterocarya pterocarpa*). კავკასიური ლაფანი გავრცელებულია ამიერკავკასიის დასავლეთ ნაწილში.

სავატი GREAT BUSTARD

შემდეგი ფრინველი, რომელსაც წარმოგიდგენთ არის სავატი - Great bustard (*Otis tarda*). სავატი მსხვილი მასიური აგებულების ფრინველია, ფართო გულმკერდითა და განიერი კისრით. მამრები ზომით ინდაურის მსგავსები არიან და მდედრთან შედარებით ორჯერ მძიმეები. მამრის წონა 7-16 კგ-ია, ტანის სიგრძე კი 105 სმ. მაშინ როცა მდედრის ტანის სიგრძეა 75-80 სმ და იწონის 4-8 კგ-ს.

სავატი გადამფრენი ან ნახევრად გადამფრენი ფრინველია. იგი გავრცელებულია დასავლეთ ევროპაში, აზიაში, ჩრდილოეთ აფრიკაში. საქართველოში გვხვდება მიმოფრენისას, ნაწილობრივ მოზამთრეობისას.

სავატი ძირითადად ბინადრობს ევრაზიის ტყის სტეპის, სტეპის ან ნახევარუდაბნოიან ღია ლანდშაფტურ, ნახევარგვალვიან ზონებში, სადაც წლიური ნორმა ნალექისა 600 მმ-ს არ აღემატება.

ფრინველები იკვებებიან წამონაზარდებით, ფოთლებით, თესვებით და ველური და კულტურული მცენარეების ყვავილებით. ცხოველური საკვების ძირითად ნაწილს წარმოადგენს მწერები და მათი ჭუპრები, რომელთა შორისაც განსაკუთრებულ როლს თამაშობენ სწორფრთოვანები და ხოჭოები.

ბრაკონიერული ნადირობის გამო სავათის რაოდენობა შემცირებულია. ფრინველი შეტანილია „წითელ წიგნში“.

კოლხური მუხა QUERCUS HARTWISSIANA

შემდეგი სახეობა რაზეც გვსურს გესაუბროთ, არის ჰართვისის მუხა იგივე კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana*, the Strandzha oak). მუხა (*Quercus*) – ნიფლისებრთა ოჯახის მცენარეთა გვარის წარმომადგენელია. გამოირჩევა სიმაღლით, სქელტანიანობით და არაჩვეულებრივი სილუეტით. მისი ასაკი 1000 წელზე მეტიც შეიძლება იყოს. მსოფლიოში მისი 450-ზე მეტი, ხოლო საქართველოში შვიდი სახეობაა გავრცელებული. ქართული მუხის ჯიშებია: ჰართვისის, ჭალის, იმერული, პონტოური, ქართული, მაღალმთის, ანუ აღმოსავლური და ჭოროხის მუხა.

ჰართვისის მუხა საქართველოს ფლორის ერთ-ერთი უძველესი და უიშვია-

თესი სახეობაა. ჰართვისის მესამეული პერიოდის წარმომადგენელია. იგი გამყინვარებამდელ პერიოდში, 10-12 მლნ წლის წინათ ხარობდა.

ჰართვისის მუხა სწრაფმზარდი ხეა, რომელიც 25 მ-მდე იზრდება. იგი უმეტესად გავრცელებულია დასავლეთ საქართველოში. აღმოსავლეთ საქართველოში კი მხოლოდ ბაბანეურშია დაფიქსირებული. იგი იზრდება ზღვის დონიდან 200 მ-დან 1400-მდე კოლხეთის ფოთლოვან ტყეში, ხოლო გვხვდება ერთეულად ან პატარა ჯგუფებად.

ჰართვისის მუხა შეტანილია საქართველოს წითელ ნუსხაში.

ხორბლის წარმოების შესაძლებლობები დასავლეთ საქართველოში

ხორბლის კულტურის წარმოების ძირითადი კენა დასავლეთ საქართველოში, კენიძე, კოლხეთის დაბლობი, ნაჭა-ღარჯული. ხორბლის ქართული დასახელებები ბიოლოგიური ჯგუფების მიხედვით იყო ძველთაგან ანუ საშემოდგომო და ახალთაგან ანუ საზაფხული. სახეობებისა და ჯიშების მიხედვით - ზანდანი, ასლი, დიკა, თავთუხი, იუჯი, ღოღის კუნი, ხაღბო, ხოზო, ხოსონა. წარმოების ადგილის მიხედვით - რვენახური, ნაჭილი, ახალციხის, კოლხური, კონიძის. ამ სახეობების ქართული ხორბლის დიდი მრავალფეროვნების ერთგვარი ხაღბანი კლასიფიკაციისაა მოხაზული.

დასავლეთ საქართველოს მუნიციპალიტეტებში: ზესტაფონი, ამბროლაური, ცაგერი, სამტრედია, სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის მარცვლული კულტურების სამსახურის მეცნიერ თანამშრომელთა მიერ დაითესა და გამრავლდა ძველი ქართული ხორბლის, ასევე ქერი, ჭვავის, სიმინდის ჯიშები. მოეწყო საცდელ-სადემონსტრაციო ნაკვეთები, დაიწყო სამეცნიერო კვლევები; დასავლეთ საქართველოს მოსახლეობაში ხორბლის კულტურის მიმართ გაჩნდა საკმაოდ დიდი დაინტერესება, როგორც საკვებად, ისე საფურაჟედ გამოყენების კუთხით.

ხორბლის ქართულ ჯიშებთან ერთად გამოიცადა ავსტრიული თესლის მწარმოებელი კომპანიის „SAATBAU“ მიერ შემოტანილი 8 ხორბლის ჯიში. სამი წლის განმავლობაში მათი შესწავლისა და სასოფლო სამეურნეო სარგებლიანობაზე გამოცდის შემდეგ ზონების მიხედვით გამოირჩა რეგიონის კლიმატური პირობებისადმი, განსაკუთრებით მაღალი ტენიანობა, მისაღები პერსპექტიული, შედარებით მაღალმოსავლიანი ჯიშები. ჩატარებული კვლევები და მიღებული შედეგები იძლევა შესაძლებლობას დავასკვნათ, რომ დასავლეთ საქართველოში რეალურად არსებობს ხორბლის ნათესების კულტურის აღდგენისა და ფართოდ გავრცელების შესაძლებლობა. მაღალი აგროტექნოლოგიური ფონის გათვალისწინებით ქართული ხორბლის ჯიშების საშუალო მოსავლიანობა შეადგენს 2,5-3,5 ტ/ჰა-ზე; ხოლო ინტროდუ-

რზე საშუალოდ 4,5-5,0 ტ ხორბლის მოსავლის მიღება.

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგიაში გათვალისწინებულია ქვეყნის ხორბლით უზრუნველყოფის 70%-მდე გაზრდა. ამ მიზნის განხორციელებაში გასატარებელ აუცილებელ ღონისძიებებთან, უპირველესად სერტიფიცირებული თესლის წარმოებასთან ერთად, მნიშვნელოვანია დასავლეთ საქართველოს რეგიონების სასოფლო-სამეურნეო მიწის აუთვისებელი ფონიდან გარკვეული რაოდენობის ფართობების ხორბლის ნათესებით დაკავება.

დასავლეთ საქართველოს ნიადაგურ-კლიმატური პირობების სპეციფიკურობიდან გამომდინარე, ხორბლის წარმოებისათვის გასათვალისწინებელია რიგი გარემოებები: ნიადაგის თავისებურებები და განოყიერების (უპირატესად ორგანული სასუქი) ნორმები; თესლობრუნვა; ნიადაგის მინიმალური დამუშავების და თესვის თანამედროვე მეთოდები; ხორბლის ჯიშების სწორად შერჩევა და სწრაფი ცვლა; უფხო, მოკლედროიანი, დაავადების, განსაკუთრებით სოკოვანი და მავნებლებისადმი გამძლე ფორმების უპირატესობა; აგროტექნოლოგიური პროცესების და ვადების ზუსტი დაცვა.

აღნიშნული საკითხებისა და თავისებურებების გათვალისწინება დასავლეთ საქართველოს რეგიონებში შესაძლებელს გახდის ხორბლის კულტურის წარმოებაში დაბრუნებას, მოცდენილი ფართობების ათვისებას და ქვეყნის მარცვლულით მომარაგების სტაბილურობას.

ანასუფში, საქართველოს აგრონომიის უნივერსიტეტის ჩაის, სუბტროპიკული კულტურების და ჩაის მრეწველობის ინსტიტუტი კონფერენცია „ქართული ჩაი“ გაიმართა

ღონისძიებას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი დაესწრო. კონფერენცია საქართველოში მაღალი ხარისხისა და კატეგორიის ჩაის წარმოების პოტენციალს, სექტორის მდგრადი განვითარების შესაძლებლობებს შეეხო. ღონისძიებაზე დარგში არსებულ გამოწვევებზე, მათი გადაჭრის გზებზე, ასევე დარგის განვითარების პერსპექტივებზე იმსჯელეს.

„ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის სახელმწიფო პროგრამა - „ქართული ჩაი“ ხორციელდება 2016 წლიდან, რომლის მიზანია საქართველოში არსებული ჩაის პლანტაციების პოტენციალის ეფექტიანად გამოყენება და ადგილობრივი ჩაის წარმოების ზრდის ხელშეწყობა.

საქართველოში სექტორის წარმოების განვითარების მიზნით, დაგეგმილია ახალი ხელშეწყობი მექანიზმების დანერგვა, რაც ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე მაღალხარისხიანი და პრემიუმ კლასის ჩაის წარმოებაზე ორიენტირებული“ - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველმა მოადგილემ გიორგი ხანიშვილმა.

კონფერენცია სააქციო საზოგადოება „ქართული ჩაის“ ორგანიზებით გაიმართა და მისი დაარსებიდან 150 წლის იუბილეს მიეძღვნა.

კონფერენციას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ჩაის კერძო სექტორის წარმომადგენლები და ასოციაციის წევრები ესწრებოდნენ.

თბილისის შემოგარენში გავრცელებული სარეველები

სარეველები ველურად მოზარდი მცენარეებია. მათი არსებობა სავარგულებზე არასასურველია, რადგან ისინი დიდ ზიანს აყენებენ სოფლის მეურნეობას, რაც გამოიხატება პროდუქციის ხარისხის გაუარესებაში და მოსავლის შემცირებაში. ამის გამო, მინათმფლობელები სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების დასარეველიანებას უწოდებენ „მწვანე ხანძარს“.

სარეველები ადვილად ეგუებიან გარემო პირობებს, ახასიათებთ ყინვაგამძლეობა, გვალვაგამძლეობა, უხვი თესლმსხმოიარობა, თესლის ხანგრძლივი სიცოცხლისუნარიანობა და ადვილად გავრცელება. ისინი თრგუნავენ კულტურულ მცენარეებს, ხშირად ჩრდილავენ მათ, იწვევენ ჩანოლას, ნიადაგიდან დიდი რაოდენობით გამოაქვთ წყალი, ხელს უწყობენ მავნებელ-დაავადებების გავრცელებას. ასევე ზოგიერთი მათგანი

შხამიანია, ალერგიის გამომწვევი, რის გამოც საფრთხეს უქმნიან ადამიანებსა და ცხოველებს. სარეველები ნიადაგის ტემპერატურის დაწვევას იწვევენ, რის გამოც ნელდება მიკროორგანიზმების ცხოველმყოფელობა.

თბილისის შემოგარენში გავრცელებულია მრავალი სარეველა მცენარე.

ქვემოთ მოცემულია ზოგიერთი მათგანის მოკლე დახასიათება.

ღვარძლი - *LOLIUM TEMULENTUM L.*

ღვარძლი ერთწლიანი მარცვლოვანი შხამიანი სარეველაა. ფესვი - ფუნჯა, ღეროს სიმაღლე 50-100 სმ; ფოთლები - ხაზურა; თავთავი - ელიფსური, კლიანი მარცვლი ოვალური, მონაცრისფრო - მოყვითალო, ერთ მცენარეზე ვითარდება 600 მარცვალი. მარცვალი შხამიანია, რადგან შეიცავს ალკალოიდ თიმულინს.

ყვითელი ტუხი - *ALTHAEA RUGOSA ALEF.*

მრავალწლიანი მცენარეა 50-200 სმ-მდე ბალბისებრთა ოჯახიდან; ღერო სწორი, ცილიდრული, შებუსული; ფოთლები 5-7 ფრთისებრ დანაკვეთული, ყუნწიანი, მორიგეობით განლაგებული; ყვავილები ყვითელი, ყვავილობს ივნისიდან სექტემბრის ბოლომდე; თესლმსხმოიარობა ივლისიდან, ერთ მცენარეზე ვითარდება 400-1000 თესლი.

თეთრი სამყურა - *TRIFOLIUM REPENS L.*

მრავალწლიანი ბალახოვანი სარეველაა პარკოსანთა ოჯახიდან. ფესვი მთავარღერდა, დატოტვილი, ვრცელდება 40-60 სმ სიღრმეზე; ღერო მხოხავი, დატოტვილი, შიშველი; ფოთლები რთული, გრძელი ყუნწით, თითქმის სფეროსებრი; ყვავილი თეთრი, ყვავილობს მაისიდან გვიან შემოდგომამდე; ნაყოფი პარკი, მწიფდება ივნის-ივლისში, ერთი მცენარე იძლევა 1000-10000 თესლს, რომელიც სიცოცხლისუნარიანობას ინარჩუნებს 2-3 წელს.

წითელი სამყურა - *TRIFOLIUM PRETENSE L.*

მრავალწლიანი ბალახოვანი სარეველაა პარკოსანთა ოჯახიდან. ფესვი მთავარღერდა, დატოტვილი; ღერო სწორი, 20-60 სმ სიმაღლის; ფოთლი რთული, ელიფსური; ყვავილი წითელი, ვარდისფერი; ყვავილობს მაისიდან სექტემბრამდე; ნაყოფი პარკი, ნაყოფი მწიფდება ივლის-აგვისტოში.

ლურჯი ანუ ჩვეულებრივი ძირითელა - *ECHIU M VULGARE L*

ორწლიანი ბალახოვანი შხამიანი მცენარეა ლაშქარასებრთა ოჯახიდან. ფესვი მთავარღერდა; ღერო სწორმდგომი, მსხვილი, შებუსული, 1 მ-მდე; ფოთლები ლანცეტისებრი, ბოლოში ნაწვეტებული, მჯდომარე; ყვავილები მჯდომარე, ყვავილობის დასაწყისში მოვარდისფრო - წითელი, შემდეგ - ლურჯი ფერის, ყვავილობს ივნის-ივლისში.

თავკომბალა - *ECHINOPS RITRO L.*

მრავალწლიანი ეკლიანი ბალახოვანი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ფესვი მთავარღერდა, სუსტად დატოტვილი, მსხვილი; ღერო მარტივი, 1 მ-მდე; ფოთლები მორიგეობითი, ფრთისებრ დანაკვეთული, მუქი მწვანე; ყვავილეთი კალათა, ლურჯი ყვავილებით, ყვავილობს ივლისიდან აგვისტომდე.

კუროსთავი - *TRIBULUS TERRESTRIS L.*

ერთწლიანი ბალახოვანი მცენარეა წვილიფოთლიანთა ოჯახიდან. ფესვი მთავარღერდა, წვრილი; ღერო დატოტვილი, მიწაზე გართხმული, 10-60 სმ; ფოთლი წვილიფორთართული; ყვავილი წვრილი, ყვითელი, ერთეული, ყვავილობს შუა გაზაფხულიდან ყინვების დაწყებამდე; ნაყოფი კაკლუჭა, დაფარულია ეკლებით.

კრაზანა - *HYPERICUM PERFORATUM L.*

ერთწლიანი ბალახოვანი მცენარეა კრაზანასებრთა ოჯახიდან. ფესურა ძლიერი, წვრილი; ღერო სწორმდგომი, 40-80 სმ, თავდაპირველად მწვანეა, შემდეგ მონათლო-ყავისფერი; ფოთლები მჯდომარე, მოპირდაპირე, ელიფსური; ყვავილი ყვითელი, ყვავილობს ივნისიდან აგვისტომდე. ერთ მცენარეზე ვითარდება 16 000 თესლი.

მინდვრის მღოგვი - *SINAPIS ARVENSIS L.*

ერთწლიანი ბალახოვანი ფართოფოთლიანი შხამიანი სარეველაა ჯვაროსანთა ოჯახიდან; ღეროს სიმაღლე 10-100 სმ. ფოთლები მჯდომარე, მოგრძო-კვერცხისებრი; ყვავილი ყვითელი ფერის; ნაყოფი - ჭოტი, ცილიდრული, შიშველი ან ოდნავ შებუსული, 2-4 სმ სიგრძის. აღმოცენების უნარს ინარჩუნებს ნიადაგში 10 წელიწადს, ერთი მცენარე ივითარებს 1200-2000 თესლს.

ბაბუნაწვერა - *TARAXACUM OFFICINALE WGG.*

მრავალწლიანი ბალახოვანი ფესურიანი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ღერო სწორი, 30 სმ სიმაღლის; ფოთლი მწვანე, დაკბილული; ყვავილეთი - კალათა, ყვავილი ყვითელი, ერთეული. ერთ მცენარეზე ვითარდება 3000 - 8000 თესლი.

ქუთქუთა - *THLASPI ARVENSE L.*

ერთწლიანი ბალახოვანი, შხამიანი მცენარეა, ჯვაროსანთა ოჯახიდან, ღერო მარტივი ან დატოტვილი, 10-50 სმ სიმაღლის; ფოთლები ისრის მაგვარი მჯდომარე, ყვავილი წვრილი თეთრი ფერის. ყვავილობს აპრილიდან ივნისამდე. ნაყოფი ჭოტაკი, მრგვალი ან მომრგვალო ოვალური; ერთი მცენარე იძლევა 10 000-მდე თესლს.

შღერდა - *CYNODON DACTYLON (L.) PERS.*

მრავალწლიანი, ფესურიანი, ბალახოვანი სარეველაა მარცვლოვანთა ოჯახიდან 15-50 სმ სიმაღლის; ღერო დატოტვილი, სწორი; ფოთლები ლანცეტისებრი, უხეში; ყვავილეთი - თავთავი წვრილი. კლიანი მარცვალი მოგრძო-კვერცხისებრი; ერთი მცენარე იძლევა 10 000 თესლს, რომელიც სიცოცხლისუნარიანობას ინარჩუნებს 10 წელიწადს.

ყვითელი ძიძო - *MELILOTUS OFFICINALIS L.*

ორწლიანი ბალახოვანი შხამიანი მცენარეა პარკოსანთა ოჯახიდან. ფესვი მთავარღერდა; ფოთლი სამნაკვითიანი, ლანცეტისებრი, დაკბილული; ყვავილი წვრილი, ყვითელი. ყვავილობს ივნის-სექტემბერში, რამდენიმე დღით ადრე, ვიდრე თეთრი ძიძო. თესლი ინარჩუნებს სიცოცხლისუნარიანობას 6-7 წელს; სინათლის მოყვარული, ზამთარგამძლე, გვალვაგამძლე მცენარეა და არ არის მომთოვნი ნიადაგების მიმართ.

მაიონებელი გამოსხივების წყაროების გამოყენება

მსოფლიოში, მაიონებელი გამოსხივების წყაროების გამოყენებით, ტექნოლოგიები აქტიურად ვითარდება. რადიოაქტიურობა ერთ-ერთი უნიკალური ფიზიკური მოვლენაა, რომლის გამოყენებით კაცობრიობისათვის შესაძლებელია, როგორც ზიანის, ასევე დიდი სარგებლის მოტანა. მაიონებელი გამოსხივების წყაროების გამოყენებამ სხვადასხვა სფეროებში საზოგადოებას უდიდესი სარგებელი მოუტანა.

საქართველოში მაიონებელი გამოსხივების წყაროები აქტიურად გამოიყენება მედიცინაში - დიაგნოსტიკისა და მკურნალობისათვის; მრეწველობაში - ლითონის ნაკეთობებში შედუღების ხარვეზების დასადგენად, გზატკეცილის ან/და სამშენებლო მასალის სისქის განსასაზღვრად და სხვა.

მაიონებელი გამოსხივების წყაროები ასევე გამოიყენება, უსაფრთხოების კონტროლის მიზნებისთვის: საქართველოს სასაზღვრო გამტარ პუნქტებზე, აეროპორტებში, ნავსადგურებში და ასევე სხვა მნიშვნელოვან ობიექტებსა და ტერიტორიებზე.

მაიონებელი გამოსხივების წყაროების გამოყენებისას მნიშვნელოვანია ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების ნორმებისა და მოთხოვნების დაცვა და კონტროლი მათ შესრულებაზე, რათა უზრუნველყოფილი იქნას ადამიანისა და გარემოს მაიონებელი გამოსხივების მავნე ზემოქმედებისგან დაცვა.

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების უზრუნველყოფა კონტროლს ახორციელებს სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

სხვადასხვა სფეროში გამოყენებული მაიონებელი გამოსხივების წყაროები

მაიონებელი გამოსხივების წყაროები მედიცინაში

მაიონებელი გამოსხივების წყაროების გამოყენებას მედიცინაში განსაკუთრებულად დიდი მნიშვნელობა აქვს. კერძოდ, სამედიცინო ტექნოლოგიის გაუმჯობესებამ მაიონებელი გამოსხივების წყაროების გამოყენებით შესაძლებელი გახადა დაავადებების დროული და ზუსტი დიაგნოსტიკა.

თავის მხრივ, სამედიცინო სფეროში მაიონებელი გამოსხივება პაციენტებში ყველაზე ხშირად რენტგენის სხივების მეშვეობით, სხვადასხვა დაავადებებისა ან/და დაზიანებების დიაგნოსტიკისთვის გამოიყენება.

რა არის რენტგენოლოგიური კვლევა ?

რენტგენოლოგიური კვლევა ემყარება გამჭოლი გამოსხივების გამოყენებას ორგანოთა და ჩონჩხის დათვალეირებისათვის.

რენტგენის სხივების ორგანიზმში გავლისას მცირე ნაწილაკები ფოტონები შთაინთქმება სხვადასხვა დონეზე. ეს ყველაფერი აისახება რენტგენოგრამაზე.

ორგანიზმის მკვრივი ნაწილები, ძვლები, რენტგენის სურათზე აისახება ნათელ, თეთრ მონაკვეთებად. ნაკლებად მკვრივი ორგანოები, გული და ფილტვები კი უფრო მუქად აღიბეჭდება.

ამიერკავკასიაში პირველი რენტგენოდიაგნოსტიკის კაბინეტი ქართველმა ექიმმა, მიხეილ გედევანიშვილმა თბილისში, 1896 წელს გახსნა.

სამედიცინო სფეროში გამოყენებული მაიონებელი გამოსხივების წყაროები

მაიონებელი გამოსხივების წყაროების გამოყენება სამედიცინო აპარატურაში

მაიონებელი გამოსხივების წყაროების საყოფაცხოვრებო ნივთებში გამოყენების მცდელობა ჯერ კიდევ XIX საუკუნეში დაიწყო. რადიოაქტიური ურანის ნაერთებს, ფერის ცვლილების თვისების გამო, აქტიურად გამოიყენებდნენ ჯერ მინის, ხოლო მოგვიანებით - კერამიკის ინდუსტრიაში.

რადიუმის (²²⁶Ra) აღმოჩენისა და მისი თვისებების შესწავლის შემდეგ, რადიონუკლიდს იყენებდნენ სხვადასხვა მოწყობილობების (საათები, ბარომეტრები და სხვა) წარმოებაში.

მოგვიანებით, რადიოაქტიური მასალები გამოიყენეს სხვადასხვა დარგებში: სტომატოლოგიაში (1940-1986) - ფაიფურის კბილების გარეგნობის გასაუმჯობესებლად, ფოტოგრაფიაში (1950-1980) - მოწყობილობების ოპტიკური თვისებების გასაუმჯობესებლად, ფოტოების დასაბეჭდად, სამხედრო მრეწველობაში - ღამის ხედვის მოწყობილობების დასამზადებლად და სხვა.

ერთ - ერთი ყველაზე გავრცელებული მოწყობილობა, რომელიც დღესაც გვხვდება რადიოაქტიური პლუტონიუმით (²³⁹Pu) ან ამერიციუმით (²⁴¹Am) ცეცხლის კვამლის დეტექტორებია, რომელთაც ადრე ქარხნებში, მუზეუმებში, საკონცერტო დარბაზებსა და ეკლესიებში იყენებდნენ.

სხვადასხვა გიბის ხაღოაქტიური მასალის შემცველი კვამლის დეტექტორები

რადიოაქტიური მასალების შემცველი სამომხმარებლო ნივთები დღესაც გამოიყენება, თუმცა მათი გამოყენება უსაფრთხოა, რადგან მომხმარებელზე უარყოფითი გავლენა ხშირ შემთხვევაში სრულად არის შემცირებული.

რადიოაქტიური მასალები - კრიპტონი (⁸⁵Kr), თორიუმი (²³²Th) და ტრიტიუმი (³H) განათების ნათურების და მათი კომპონენტების წარმოებაში გამოიყენება.

ალსანიშნავია, რომ არსებობენ რადიონუკლიდების შემცველი ბუნებრივი წარმოშობის ძვირფასი ქვებიც.

ხაღოაქტიური მასალის შემცველი საყოფაცხოვრებო ნივთები

